

”MIKÄ TÄÄ BI JUTTU ON?” - BISEKSUAALISUUDEN DISKURSSIT VERKKOKESKUSTELUSSA

Taru Raiski
Maisterintutkielma
Suomen kieli
Kieli- ja viestintätieteiden lai-
tos
Jyväskylän yliopisto
Kevät 2024

JYVÄSKYLÄN YLIOPISTO

Tiedekunta Humanistis-yhteiskuntatieteellinen	Laitos Kieli- ja viestintätieteiden laitos
Tekijä Taru Raiski	
Työn nimi "Mikä tää bi juttu on?" - Biseksuaalisuuden diskurssit verkkokeskustelussa	
Oppiaine Suomen kieli	Työn laji Maisterintutkielma
Aika Kevät 2024	Sivumäärä 51 + liite
<p>Tiivistelmä</p> <p>Biseksuaalisuus on jäänyt näkymättömäksi ja vähätellyksi niin heteronormatiivisessa yhteiskunnassa kuin sateenkaarivähemmistöjen keskuudessa. Biseksuaalisuuteen liittyy monenlaisia ennakkoluuloja ja sitä usein pidetään häilyvänä seksuaalisuutena. Tässä maisterintutkielmassa tutkin, miten biseksuaalisuudesta keskustellaan ja miten siihen suhtaudutaan Suomi24-keskustelufoorumilla. Tutkimuskysymykseni ovat: 1. Millaisia asenteita biseksuaalisuuteen kohdistuu Suomi24-keskustelupalstalla? 2. Millaisia diskursseja biseksuaalisuuteen liitetään Suomi24-keskustelupalstalla?</p> <p>Työn teoreettis-metodologisena viitekehyksenä toimii korpusavusteinen diskurssintutkimus (CADS), jossa yhdistyvät korpuslingvistiikan määrälliset menetelmät sekä diskurssintutkimuksen laadulliset analyysit. Aineistonani käytän Suomi24 2001–2020-korpusta, josta olen luonut osakorpuksen hakusanoilla <i>bi</i>, <i>biseksuaali</i>, <i>biseksuaalinen</i> ja <i>biseksuaalisuus</i>. Aineiston analyysi muodostuu 200 tilastollisesti merkitsevimmän kollokaatin, semanttisten preferenssien, diskurssiprosodian sekä diskurssien analyysistä.</p> <p>Aineistosta nousee esiin viisi diskurssia: biseksuaalisuus määrittelyn kohteena, biseksuaalisuus homouden ja heterouden välimaastona, biseksuaalisuus kiehtovana ilmiönä, seksuaalisuuden pohdinta sekä biseksuaaliset ja ihmissuhteet. Aineistossa biseksuaalisten omat äänet pääsevät kuuluville, mikä näkyy tutkimustulosten neutraaliudessa. Toisaalta diskurssit todentavat biseksuaalisuuteen liittyviä stigmoja. Enimmäkseen keskustelu Suomi24-keskustelufoorumilla biseksuaalisuudesta ja biseksuaalisista on neutraalia, johon liittyy myös kiinnostuneisuutta, ennakkoluuloja ja epävarmuutta.</p>	
Asiasanat biseksuaalisuus, diskurssi, korpusavusteinen diskurssintutkimus, kollokaatio	
Säilytyspaikka Jyväskylän yliopisto	
Muita tietoja	

TAULUKOT

TAULUKKO 1	Noodin kymmenen tilastollisesti merkitsevintä kollokaattia MI-testin mukaan (v=vasen, o=oikea).	18
TAULUKKO 2	Kollokaateista muodostuneiden merkitysryhmien suhteelliset osuudet.	21
TAULUKKO 3	Merkitysryhmä <i>seksuaalisuuden toteuttaminen ja tunnustaminen</i> .22	
TAULUKKO 4	Merkitysryhmä <i>ihmiset ja ryhmät</i>	23
TAULUKKO 5	Merkitysryhmä <i>seksuaalisuuden määrittely</i>	24
TAULUKKO 6	Merkitysryhmät <i>seksuaalinen identiteetti ja sukupuoli</i>	25
TAULUKKO 7	Merkitysryhmät <i>spekulaatio ja pohdinta, selittäminen ja tarkennus sekä vaihtoehtoisuus</i>	26
TAULUKKO 8	Merkitysryhmät <i>ominaisuudet, seuranhaku, suhtautuminen ja samaistuttavuus</i>	27
TAULUKKO 9	Merkitysryhmät <i>paikat, määrä sekä aika ja ikä</i>	28
TAULUKKO 10	Merkitysryhmä <i>muut</i>	28

SISÄLLYS

1	JOHDANTO	1
2	TEORIA	4
	2.1 Fraseologinen kielikäsitys	4
	2.1.1 Kollokaatio	5
	2.1.2 Semanttinen preferenssi ja diskurssiprosodia.....	7
	2.2 Diskurssintutkimus.....	8
	2.3 Queer-lingvistiikka	9
3	AINEISTO JA MENETELMÄT	11
	3.1 Suomi24-keskustelufoorumi aineistona	11
	3.2 Aineiston keruu	12
	3.3 Korpusavusteinen diskurssintutkimus.....	13
	3.3.1 Kollokaatioanalyysi.....	14
	3.3.2 Semanttisista preferensseistä diskurssiprosodiaan ja diskurssianalyysiin	15
4	AINEISTON ANALYYSI.....	17
	4.1 Merkitsevimmät kollokaatit	18
	4.2 Merkitysryhmäanalyysi	20
	4.3 Diskurssiprosodia	29
	4.4 Diskurssianalyysi	32
	4.4.1 Biseksuaalisuus määrittelyn kohteena	33
	4.4.2 Biseksuaalisuus homouden ja heterouden välimaastona.....	36
	4.4.3 Biseksuaalisuus kiehtovana ilmiönä.....	37
	4.4.4 Seksuaalisuuden pohdinta	40
	4.4.5 Biseksuaalisuus ja ihmissuhteet	42
5	POHDINTA.....	45

LIITTEET

1 JOHDANTO

Tyypillisesti biseksuaalisuus määritellään emotionaalisenä, seksuaalisena ja romanttisena kiinnostuksena tai vetovoimana useampaa kuin yhtä sukupuolta kohtaan. Käsitteenä se on ollut osa suomalaista seksuaali- ja sukupuolivähemmistöä jo 1990-luvun alusta lähtien, mutta on omassa vähemmistössäänkin jäänyt näkymättömäksi ja vähätellyksi. Biseksuaalisia ihmisiä pidetään usein myös yliseksuaalisina, häilyvinä ja kykenemättöminä luomaan pitkiä ja pysyviä parisuhteita. Biseksuaalisiin kohdistuu siis monenlaisia ennakkoluuloja ja stereotypioita. (Kangasvuo, 2014, s. 15–16; Lahti, 2019, s. 15; Seta ry, 2024; Wilkinson, 2019, s. 1.) Biseksuaalien kohtaamia ennakkoluuloja on nostettu esiin myös mediassa (ks. esim. Heikkinen, 2012; Linkoheimo, 2021; Jantti & Laakkonen, 2020). Tässä tutkielmassa biseksuaalisuus käsitetään seksuaali-identiteettinä, jossa ihminen tuntee romanttista tai seksuaalista vetoa useampaan kuin yhteen sukupuoleen. Tämä määritelmä mukailee useimpia biseksuaalisuuden määritelmiä, kuten esimerkiksi Setan (ei pvm.) ja Kangasvuon (2014) esittämiä määritelmiä.

Biseksuaalisuus tyypillisesti käsitetään nimenomaan seksuaalisena suuntauksena ja seksuaali-identiteettinä. Sille on kuitenkin olemassa myös muita määritelmiä. Sanalla on alun perin tarkoitettu hermafroditismia. Sittemmin termiä on hyödynnetty kuvailemaan ihmistä, jonka ulkonäkö tai muu olemus mukailee sekä maskuliinisiä että feminiinisiä piirteitä. Lopulta biseksuaalisuudella on kuvattu seksuaalista halua, josta juontuu myös nykyinen sanan merkitys. (Maliepaard & Baumgartner, 2021, s. 2.) Tässäkin tutkielmassa biseksuaalisuus ymmärretään nimenomaan seksuaalisena suuntauksena ja -identiteettinä.

Biseksuaalisuus terminä on saanut kritiikkiä osakseen binäärisyytensä takia, minkä vuoksi osa seksuaalivähemmistöön kuuluvista mieluummin kutsuu itseään esimerkiksi panseksuaaliksi tai queeriksi (ks. esim. Monro 2015, 19–20). Pan- ja biseksuaalisuus ovatkin läheisiä termejä, sillä niiden merkitykset ovat osittain päällekkäisiä. (Seta ry, ei pvm.) Useimmiten biseksuaalisuus myös vain ryhmitellään muiden seksuaalisuuksien joukkoon sen sijaan, että se nähtäisiin itsenäisenä seksuaalisuutena. Biseksuaalisuus nähdään välimaastona sukupuolten, sukupuoli-identiteettien ja seksuaalisuuksien välillä (Hemmings, 2002, s. 2). Se ei juurikaan saa huomiota omana erillisenä ilmiönään, vaan sitä usein käsitellään yhdessä muiden seksuaalivähemmistöjen

kanssa. Suuri osa tämänhetkisestä seksuaalivähemmistöihin liittyvästä tutkimuksesta kohdistuu lesbo- ja homoseksuaalisuuteen, mikä jättää tutkimuskentälle biseksuaalisuuden kokoisen aukon, mitä oma tutkielmani osaltaan täyttää.

Biseksuaalisuus saatetaan kokea epäselvänä konseptina verrattuna esimerkiksi homo- ja heteroseksuaalisuuteen, joissa vetoa tunnetaan vain yhteen sukupuoleen. Oman lisänsä seksuaalisuuden määrittelyyn tuo sen joustavuus, sillä eri sukupuolten viehättävyys ei jakaudu välttämättä tasaisesti. Erityisesti internetin foorumeilla käytävässä keskustelussa on mahdollista pohtia omaa ja muidenkin tuttujen ja tuntemattomien ihmisten seksuaalisuutta anonymiteetin turvin (Lagus ym., 2016, s. 10). Esimerkiksi Suomi24-keskustelupalstan seksuaalivähemmistöille tarkoitetut ryhmät voidaan kokea turvallisenä paikkana tällaiselle keskustelulle.

Maisterintutkielmassani tarkastelen sitä, millä tavalla biseksuaalisuudesta keskustellaan Suomi24-keskustelupalstalla. Tarkoituksena on selvittää, minkälaisia asenteita ja diskursseja siihen liitetään. Lisäksi tutkin, onko keskustelu biseksuaalisuudesta positiivista, negatiivista vai neutraalia. Hyödynnän tutkimukseni korpusavusteista diskurssintutkimusta, joka yhdistää korpus- ja diskurssintutkimuksen myötä kvantitatiivisen ja kvalitatiivisen tutkimuksen. Tutkimuskysymykseni ovat seuraavat:

1. Millaisia asenteita biseksuaalisuuteen kohdistuu Suomi24-keskustelupalstalla ?
2. Millaisia diskursseja biseksuaalisuuteen liitetään Suomi24-keskustelupalstalla ?

Biseksuaalisuus on tutkimuskentillä jäänyt hieman muiden seksuaalivähemmistöjen varjoon. Nykyään kuitenkin yhä useampi tutkija päätyy tutkimaan juuri biseksuaalisuutta (Maliepaard & Baumgartner, 2021, s. 1, 3). Euroopassa merkittävä osa biseksuaalisuutta koskevasta tutkimuksesta tehdään Iossa-Britanniassa (Maliepaard & Baumgartner, 2021, s. 3).

Usein biseksuaalisuuden tutkimus keskittyy tarkastelemaan biseksuaalisuuteen liittyvää negatiivisuutta tai bifobiaa (ks. esim. DeCapua, 2017 ; Klesse 2011). Bifobiaan sisältyy esimerkiksi biseksuaalisuuden näkymättömyyttä tai sen häivytyä (ks. esim. Angelides, 2001; Yoshino, 2000; Erickson-Schroth & Mitchell, 2009). Yoshino (2000, s. 388–391) käsittelee biseksuaalisuuden näkymättömyyttä heteroseksuaalien ja muiden kuin heteroseksuaalien vastakkainasettelun kautta. Hänen mukaansa kaksi vaikutusvaltaisinta seksuaalisuuden suuntaa, homo- ja heteroseksuaalisuus, ovat molemmat yhteisesti investoineet biseksuaalisuuden häivyttämiseen. Tämä selittyy sillä, että kumpikin edellä mainittu seksuaalisuus perustuu binääriselle ajattelutavalle. Tässä vastakkainasettelussa ei ole tilaa biseksuaalisuudelle, joten se pyyhkiytyy pois. Myös esimerkiksi Monro, Hines & Osborne (2017) analysoivat seksuaalisuustutkimusta vuosien 1970 ja 2015 välillä ja toteavat biseksuaalisuuden todella olleen näkymätön tai marginalisoitu tuolloin seksuaalisuustutkimuksessa. Artikkelissaan he esittävät

useita syitä biseksuaalisuuden näkymättömyydelle, kuten esimerkiksi alan heteroseksistisen tai heteronormatiivisen luonteen ja painotuksen homojen ja lesbojen kokemuksiin.

Suomessa biseksuaalisuutta koskeva tutkimus puolestaan on ollut myös vähäistä tai hajanaista (Kangasvuo, 2014, s. 16). Lisäksi biseksuaalisuuteen keskittyvä tutkimus sijoittuu niin kansainvälisessä tutkimuksessa kuin Suomessakin pääasiassa muille kuin kielitieteellisille aloille. Esimerkiksi eurooppalainen biseksuaalisuuden tutkimus keskittyy pääasiassa antropologian, psykologian ja sosiologian aloille (Maliepaard & Baumgartner, 2021, 3). Kangasvuo (2014, ks. myös 2006) on kirjoittanut useita teoksia biseksuaalisuudesta kulttuuriantropologian näkökulmasta. Esimerkiksi väitöskirjassaan (2014) hän käsitteli suomalaisten biseksuaalien kokemuksia, biseksuaalisuuden käsitteen roolia seksuaalivähemmistöpolitiikassa sekä biseksuaalisuuteen liitettyjä seksuaalisia fantasioita. Kangasvuon väitöskirja on oman tutkimukseni kannalta merkittävin aiempi tutkimus, sillä se pureutuu syvälle suomalaiseen biseksuaalisuuteen. Kangasvuo tutkii, miten biseksuaalisuus on mediassa näkyvillä sekä miten siitä puhutaan. Omassa työssäni keskityn yhteen keskustelufoorumiin, Suomi24:een. Lisäksi Kangasvuo sivuaa tutkimuksessaan biseksuaalisuuden diskursseja, jotka liittyvät olennaisesti myös omaan tutkielmaani.

Myös Lehtonen (2015) tutkii sosiaalitieteen väitöskirjassaan biseksuaalisuuden kehitysprosessia, itsensä nimeämistä ja biseksuaalisuuden tunnustamista parisuhteessa sekä biseksuaalisuuden julkituloa parisuhteessa. Psykososiaalista tutkimusta puolestaan on tehnyt Lahti (2019). Kielitieteellistä tutkimusta biseksuaalisuudesta sen sijaan on tehty valitettavan vähän, jos ollenkaan. Kansainvälisellä kentällä tutkimusta biseksuaalisuudesta korpustutkimuksen keinoin on tehnyt muun muassa Wilkinson (2019). Omaa tutkimustani vastaavaa tutkimusta on tehty aiemmin myös muista seksuaalisuuksista (Jantunen, 2018a; Jantunen & Juvonen, 2021). Näen mahdollisena, että biseksuaalisuuden diskursseissa on samankaltaisuuksia homoihin ja lesboihin liitetävin diskurssien kanssa.

Oma tutkimukseni pyrkii täydentämään aiheen tutkimuskenttää kielitieteen näkökulmasta samalla keskittyen suomalaiseen biseksuaalisuuteen. Lisäksi haluan selvittää, onko biseksuaalisuutta koskeva keskustelu todella niin negatiivissävytteistä, kuin tämänhetkiset tutkimukset antavat olettaa. Kuten Rossi (2010, 25) kirjoittaa, seksuaalisuutta on hyvä tutkia myös sen huomattavan monimuotoisuuden kautta, sen sijaan, että keskittyisimme vain tiettyjen seksuaalisuuksien eroihin.

2 TEORIA

Tutkimukseni teoreettisen viitekehyksen muodostavat fraseologinen kielikäsite, diskurssintutkimus sekä queer-lingvistiikka. Fraseologinen kielikäsite ja diskurssintutkimus nivoutuvat yhteen korpusavusteisessa diskurssintutkimuksessa, josta kerron tarkemmin luvussa 3.3.

2.1 Fraseologinen kielikäsite

Kielessä esiintyy sellaisia säännönmukaisia ja toistuvia rakenteita, joihin kielenkäyttö perustuu. Kieltä ei tuoteta pelkästään yksittäisten kielellisten elementtien avulla, vaan pikemminkin monisanaisten yksiköiden sekä leksikaalis-kieliopillisten ja leksikaalis-semanttisten assosiaatioiden avulla. (Jantunen, 2018b, s. 26–27.) Fraseologiassa korostetaan kielen käytön tutkimusta ja kielen elementti- ja valmisrakenteisuutta. Fraseologian tutkimuskohteita ovat esimerkiksi idiomit, fraasit ja muut kielessä esiintyvät rutiinit. Näiden lisäksi fraseologia keskittyy myös muihin kielen vakiintuneisiin rakenteisiin, kuten kollokaatioon. (Jantunen, 2009, s. 360–361.)

Fraseologia sellaisenaan on laajalle levinnyt kaikilla kielentutkimuksen aloilla (Sinclair, 2008, s. XIX). Klassisen kielikäsityksen mukaan kieli nähdään kieliopin ympärille rakentuvana järjestelmänä. Kielioppia pidetään jollain tapaa ylempänä auktoriteettina, joka sanelee, miten esimerkiksi sanoja ja rakenteita voidaan käyttää. Hoey (2005, s. I, 1) näkee asian sen sijaan siten, että kielioppi syntyykin sanaston seurauksena. Hoeyn mukaan leksikko eli sanasto on monimutkaisesti ja järjestelmällisesti jäsennelty ja kielioppi on tämän leksikaalisen rakenteen seuraus. Tällainen näkemys on osa fraseologista kielikäsitystä.

Fraseologinen kielikäsite näkyy muun muassa Sinclairin (1991, s. 110) idiomiperiaatteessa (*idiom principle*) ja Hoeyn (2005) leksikaalisen primingin (*lexical priming*) teoriassa. Kummassakin korostetaan, että kommunikoidessamme käytämme

jatkuvasti ilmaisuja, jotka muodostuvat säännöllisesti toistensa kanssa esiintyvistä sanoista ja rakenteista, kuten kollokaatioista. (Jantunen, 2018, s. 27.) Idiomiperiaatteella tarkoitetaan sitä, kun yhden sanan valinta vaikuttaa sitä ympäröivien sanojen valintaan (Sinclair 1991, s. 173). Leksikaalinen priming puolestaan perustuu psykolingvistiseen teoriaan, ja sen mukaan kielenkäyttö perustuu tiedostamattomiin ja tiedostettuihin valintoihin. (Hoey, 2007, s. 8; Jantunen, 2018b, s. 27.)

Fraseologia ei tee jyrkkää eroa kieliopin ja leksikon tai semantiikan välille, vaan se ottaa kokonaisvaltaisemman näkökulman. Monen muun kielentutkimuksen alueen sijaan fraseologia asettaa etusijalle syntagmaattisia rakenteita paradigmaattisten sijaan. Muun muassa näistä syistä fraseologia on kokenut jonkinasteista laiminlyöntiä länsimaisen tieteen piirissä, mutta nykyään fraseologista tutkimustyötä tehdään enenevässä määrin. Kenties tärkein syy suureen kiinnostuksen lisääntymiseen fraseologiaa kohtaan on tekstikorpuksien käyttö kielianalyysissä. Fraseologia onkin ihanteellinen kohtaamispaikka korpuksen ja kuvauksen välillä, koska se hyväksyy myös näennäisesti pinnalliset ilmiöt. Erityisesti suurissa korpuksissa avautuukin uusia argumentointitapoja, jotka perustuvat vahvasti tekstinpätkien havaitsemiseen toistuvina tapahtumina sekä kykyyn laskea frekvenssejä ja käyttää tilastollisia mittareita. (Sinclair, 2008, s. XV-XVI.)

2.1.1 Kollokaatio

Lyhyesti esitettynä kollokaatiolla tarkoitetaan leksikaalista suhdetta kahden tai useamman sellaisen sanan välillä, joilla on taipumusta esiintyä samanaikaisesti muuttaman sanan sisällä juoksevassa tekstissä. Kollokaatio myös havainnollistaa idiomiperiaatetta. (Sinclair, 1991, s. 115, 170; Stubbs, 2002, s. 24.) Esimerkiksi Firth (1957, s. 179) on osuvasti kuvaillut kollokaatiota tietyn sanan leksikaaliseksi seurueeksi.

Kollokaatiksi kutsutaan siis sellaista sananmuotoa tai lemmaa, joka esiintyy tutkittavana olevan sanan eli noodin ympäristössä (Sinclair, 1991, s. 115, 175; Stubbs, 2002, s. 29). Tyypillisesti kun puhutaan *sanasta*, tarkoitetaan lemmaa. Nimitys *lemma* kattaa kaikki kyseisen sanan sananmuodot ja se on usein hakusanan perusmuoto. (Sinclair, 1991, s. 173; Stubbs, 2002, s. 25.) Esimerkiksi Stubbs (mts. s. 29) kuvailee kollokaatiota tilastollisesta näkökulmasta usein tapahtuvaksi myötäesiintymäksi. Myötäesiintymällä tarkoitetaan kahden tai useamman sanan samanaikaista esiintymistä.

Kollokaatiolla on kolme perusominaisuutta: toistuvuus, tilastollinen merkitsevyys ja ulottuvuus. Toistuvuus on kollokaation ominaisuuksista kenties olennaisin, ja se tulee ilmi jo termin määrittelystä eli sanojen taipumuksesta myötäesiintymiseen. Tilastollisella merkitsevyydellä puolestaan viitataan siihen, että kollokaatin merkitsevyys kasvaa mitä useammin se aineistossa esiintyy. Erilaisten tilastollisten testien tarkoituksena on havaita sellaisia leksikaalisia yhdistelmiä, joiden osat esiintyvät yhdessä niin usein, ettei sitä voi pitää sattumana. Kollokaatioanalyysissä usein

käytettäviä testejä ovat muun muassa T-testi ja MI-testi. (Jantunen, 2004, s. 15–17.) Yleensä kollokaatioiden tutkimukseen liittyy myös kollokaatioiden absoluuttiset ja suhteelliset frekvenssit. Absoluuttisella frekvenssillä tarkoitetaan sitä, kuinka monta kertaa kollokaatti esiintyy korpuksessa. Suhteellinen frekvenssi puolestaan tarkoittaa kollokaatin esiintymisen osuutta korpuksen koko sanemäärästä. (Baker, 2010, s. 19–20.)

Viimeisenä kollokaation ulottuvuudella voidaan tarkoittaa neljää seikkaa: kollokationaaliseen suhteeseen kuuluvien sanojen lukumäärää, noodin ja sen kollokaattien välimatkaa toisistaan, tarkastelualueen symmetrisyyttä sekä noodin ja kollokaatin kieliopillista suhdetta. Ensimmäisellä seikalla eli kollokationaalisella suhteella viitataan siihen, kuinka monen sanan yhteisesiintymää voidaan kutsua kollokaatioksi. Toisella seikalla eli noodin ja sen kollokaattien välimatkalla toisistaan viitataan tiettyyn hakualueeseen (*span*), jolta kollokaatteja tarkastellaan. (Jantunen, 2004, s. 18–19.) Hakualueella siis mitataan sitä, kuinka monta sanaa kontekstistä valikoituu tutkittavaksi. Kontekstilla puolestaan tarkoitetaan sitä lähisanaympäristöä, jossa noodi esiintyy. Kontekstin käsite on kuitenkin tarkempi kuin kontekstin, joka voi tarkoittaa laajaakin kielellistä ympäristöä. Tyypillinen tutkimusväli on 4:4 eli neljä sanaa noodin molemmin puolin. (Sinclair, 1991, s. 171–175.) Kolmas seikka liittyy tarkasteluvälin symmetrisyyteen. Tyypillisesti tämä tarkasteluväli on symmetrinen eli noodin molemmin puolin otetaan tarkasteluun yhtä monta kollokaattia. Neljännellä seikalla eli noodin ja kollokaatin kieliopillisella suhteella viitataan kieliopillisiin rakenteisiin, jotka voivat vaikuttaa kollokaatioon. Vaikuttavia kieliopillisiä rakenteita ovat esimerkiksi lause- ja virkerajat. (Jantunen, 2004, s. 20–21.)

Edelliset seikat huomioon ottaen kollokaatio voidaan käsittää assosiatiivisena, tekstuaalisena tai tilastollisena ilmiönä. Assosiatiivinen määritelmä korostaa sanojen luontaista taipumusta esiintyä toistensa läheisyydessä. (Jantunen, 2001, s. 173.) Esimerkiksi merkityksiltään toisiinsa liittyvät sanat, kuten *kissa* ja *maukua* ovat merkityksellisesti yhteydessä toisiinsa, minkä vuoksi ne usein esiintyvät yhdessä tekstissä. Sinclairin (1991, s. 170) mukaan tekstuaalisessa määritelmässä kollokaatioksi voidaan kutsua kahta tai useampaa sanaa, jotka esiintyvät yhdessä tekstissä. Yhdessä esiintyminen ei kuitenkaan tarkoita määritelmän mukaan sitä, että sanojen tulisi esiintyä vierekkäin. Lopuksi tilastollinen määritelmä painottaa kollokaation toistuvuutta ja siten myös tilastollista merkitsevyyttä (Jantunen, 2001, s. 173). Tässä tutkielmassa tarkastelen tilastollisesti merkitsevimpiä kollokaatteja, joten kollokaation määrittelyssä hyödynnän tilastollista näkökulmaa.

Kollokaatioiden tarkastelussa on hyvä muistaa, että yhden korpuksen tuloksia ei voida suoraan verrata mihinkään muuhun korpukseen. Vaikka tietty kollokaatti esiintyy merkittävässä asemassa yhdessä korpuksessa, ei se välttämättä esiinny lainkaan jossain toisessa korpuksessa, korpuksen koosta huolimatta. Tämä tarkoittaa sitä,

että esimerkiksi verkkokeskusteluaineistosta esiin nousseet diskurssit voivat olla eriäviä lehtitekstiaineiston diskursseihin.

2.1.2 Semanttinen preferenssi ja diskurssiprosodia

Kollokaatteja on hyvä jäsenellä ensin, jotta kollokaateista pystyy päättelemään aineistossa esiintyviä diskursseja. Kollokaattien jakaminen ryhmiin niiden merkitysten perusteella auttaa löytämään vihjeitä aineistossa esiintyvistä diskursseista ja puhujan tai kirjoittajan asenteista kyseessä olevaa aihetta kohtaan (Baker, 2006, s. 87). Semanttista preferenssiä ja diskurssiprosodiaa käytetään toisinaan toistensa synonyymeina, mutta pohjimmiltaan käsitteillä on kuitenkin erilaiset merkitykset. Myös semanttisen prosodian termiä käytetään satunnaisesti, joka on preferenssiä abstraktimpi, kontekstuaalinen ilmiö (Jantunen, 2004, 25).

Semanttista preferenssiä Stubbs (2002, s. 65) kuvailee suhteeksi lemman tai sananmuotojen sekä niiden kollokaatioiden merkityssisältöjen välillä. Hakusanan eli noodin kanssa kollokoi joukko sanoja, joita yhdistää jokin semanttinen tekijä. (Baker, 2006, s. 86–87.) Semanttista preferenssiä voidaan kutsua myös leksikaalis-semanttiseksi myötäesiintymäksi (Jantunen, 2009, s. 359). Stubbs (2002, 65) antaa tästä ilmiöstä seuraavanlaisen esimerkin: sananmuoto *large* 'suuri' esiintyy yleensä yhdessä määriä ja kokoja koskevien sanojen kanssa, kuten numeroiden ja lukujen. Huomionarvoista on myös se, että semanttisella preferenssillä tarkoitetaan puhujasta riippumattomia merkityksen aspektoja, jolloin se eroaa diskurssiprosodian määritelmästä. (Baker, 2006, 87.)

Stubbs (2002, s. 88, 105–106) nostaa esiin diskurssiprosodian yhteydessä positiivisuus-negatiivisuus-aspektia, sekä sitä, miten diskurssiprosodiat ilmaisevat puhujan tai kirjoittajan asennetta ja toimivat diskurssitoiminnan kuvaajana. Myös Baker (2006, 87) esittää diskurssiprosodian keskittyvän enemmän asenteisiin ja suhtautumiseen.

Diskurssiprosodian ja semanttisen preferenssin käsitteet ovat tavallaan toisiinsa kietoutuneita, mutta tässä tutkielmassa ne ymmärretään erillisinä käsitteinään. Semanttinen preferenssi viittaa siis siihen, miten tietyt sanat tai fraasit esiintyvät säännöllisesti tietyn merkitysluokan sanojen kanssa. Sen avulla voidaan ymmärtää, millaisiin merkityksiin tietyt sanat liittyvät tietyssä kontekstissa. Tässä tutkielmassa semanttisen preferenssin käsitettä on hyödynnetty siten, että kollokaatit on jaettu semanttisiin preferensseihin eli ryhmiin niiden aineistossa esiintyvän merkityksen perusteella. Diskurssiprosodian käsitettä puolestaan käytetään tuomaan esiin aineistossa ilmenevät asenteet, sekä tarkastellaan positiivisia, negatiivisia ja neutraaleja ilmaisuja, joita biseksuaalisuuteen liitetään Suomi24-keskustelupalstalla.

2.2 Diskurssintutkimus

Kuten johdantoluvussa mainitsin, tutkielmani yhdistelee niin kvantitatiivista kuin kvalitatiivista tutkimusta. Kvalitatiivisen puolen tutkielmaani tuo diskurssintutkimus.

Diskurssintutkimukseen liittyy oleellisesti käsitys siitä, että sanoilla ja ilmauksilla ei ole yhtä ainutta merkitystä, vaan merkitykset voivat muuttua ja kieltä voi käyttää eri tilanteissa eri merkityksessä. Lisäksi diskurssintutkimus keskittyy tarkastelemaan kielenkäyttöä ja sen merkitystä sellaisena kuin se ilmenee aidoissa ihmisten välisissä kielenkäyttötilanteissa. Kieltä voidaan ajatella siis sosiaalisena toimintana, jonka avulla kerromme itsestämme ja kuvaamme muita ja ympäröivää maailmaa. Toisin sanoen diskurssintutkimus keskittyy tarkastelemaan, miten kieli toimii eri tilanteissa. (Pietikäinen & Mäntynen, 2019, s. 13–14, 17–18, 44.) Kieltä tutkimalla on mahdollista saada tietoa myös sitä ympäröivästä yhteiskunnasta ja kulttuurista sekä ajasta ja paikasta (Pietikäinen & Mäntynen, 2009, 13). Diskurssianalyysillä tarkoitetaan siis sellaista kielenkäytön tutkimusta, joka yhdistää kielellisen tulkinnan ja sosiaalisen toiminnan tarkastelun (Pälli & Lillqvist, 2020, s. 375). Termillä diskurssi on useita eri käyttötarkoituksia ja siten myös merkityksiä, jotka ajoittain saattavat myös olla osittain limittäisiä (Fairclough, 1992, s. 3; Baker, 2006, s. 3–4).

Pietikäinen ja Mäntynen (2019, s. 34–35) esittelevät kaksi eri tapaa määritellä diskurssi. Yksikkö *diskurssi* tyypillisesti tarkoittaa kielenkäyttöä sosiaalisena toimintana yleisesti. Monikkomuotoinen termi *diskurssit* sen sijaan määritellään kiteytyneiksi merkityksellistämisen käytänteiksi. Monikollisella *diskurssit*-termillä on siis tarkempi fokus verrattuna yksikkömuotoiseen. Pienemmät, spesifit *diskurssit* ikään kuin toimivat yhden laajemman diskurssin eli kielenkäytön, sosiaalisen toiminnan ja kontekstin sisällä. (Pietikäinen & Mäntynen, 2019, s. 34–35.) Tätä diskurssien tarkempaa näkökulmaa hyödynnän myös tässä tutkielmassa eli käsitän *diskurssit* sosiaalisesti vakiintuneina puhetapoina. Diskurssien kautta perehdyn siihen, miten biseksuaalisuudesta keskustellaan ja minkälaiset teemat nousevat esiin biseksuaalisuuden yhteydessä.

Diskurssit liittyvät myös vallankäyttöön, sillä ne voivat määritellä, mitä, miten ja millä oikeutuksella ilmiöistä, asioista ja ihmisistä voi puhua tai vaieta. Diskurssit pyrkivät systematisoimaan ja vakiinnuttamaan omia määrittelyjään ja totuuksiaan, minkä vuoksi ne ovat olennainen osa tapaamme tiedostaa ja vaikuttaa. Käyttäessämme kieltä teemme jatkuvasti erilaisia valintoja liittyen sanoihin, sävyihin sekä rakenteisiin, joita kieli meille tarjoaa. (Pietikäinen ja Mäntynen, 2019, s. 71, 94.) Esimerkiksi Suomen metsistä voi puhua talouden, ympäristönsuojelun tai turismin diskurssien kautta. Metsästä rakentuu tietynlainen näkökulma, kun sitä merkityksellistetään systemaattisesti tietystä näkökulmasta. Näin ollen *diskurssit* niin sanotusti tuottavat puhuntansa kohdetta. Diskursseilla on kielellinen ilmiasu, mutta ne ovat merkittävä osa sosiaalisia käytänteitä ja toimintaa. Lisäksi diskursseilla on mahdollista rakentaa

käsityksiämme maailmasta ja todellisuudesta, mikä antaa diskursseille valtaa. (Pietikäinen ja Mäntynen, 2019, s. 71–72.)

Diskurssit eivät vain heijastele olemassa olevia todellisuuksia, vaan ne myös luovat ja muovaavat niitä. Ne pystyvät määrittelemään, mitä pidetään esimerkiksi merkittävänä, totuutena tai normaalina tietyssä kontekstissa, mutta samalla ne voivat poissulkea tai muulla tavalla vähätellä muita näkökulmia tai kokemuksia. Näin ollen biseksuaalisuuden tarkastelu diskurssien kautta tarjoaa tehokkaan keinon selvittää biseksuaalisuuteen liittyviä stigmoja ja stereotyyppioita, valtasuhteita sekä yleistä asennetta biseksuaalisuutta ja biseksuaaleja kohtaan.

2.3 Queer-lingvistiikka

Tutkimukseni luonteeseen liittyy oleellisesti termit queer, queer-teoria ja queer-lingvistiikka. Nykyään queer-nimityksen käyttö kuvaamaan omaa seksuaalisuutta on noussut perinteisempien homon ja lesbon rinnalle, mutta alkuperäiseltä merkitykseltään queer ('outo, kummallinen') on ollut halventava nimitys seksuaali- ja sukupuoli-vähemmistöistä heteronormatiivisesta näkökulmasta tarkasteltuna (Motschenbacher, 2010, s. 5; Hekanaho, 2010, s. 145; Karkulehto, 2007, s. 28). Sittenmin queer-termi on otettu vähemmistöihin kuuluvien ihmisten toimesta uudelleen käyttöön ja nykyään se usein mielletäänkin sateenvarjokäsitteeksi kuvaamaan kaikkia seksuaali- ja sukupuolivähemmistöjä (Hekanaho, 2010, s. 146; Jagose, 1996, s. 1). Terminä queer kuitenkin tuskin tulee korvaamaan seksuaalivähemmistöjen nykyisiä nimityksiä.

Siinä missä queer-teoria määrittäyty teoreettiseksi lähestymistavaksi, joka kyseenalaistaa perinteisiä käsityksiä sukupuolesta ja seksuaalisuudesta, queer-tutkimus puolestaan viittaa konkreettiseen tutkimustyöhön, joka soveltaa queer-teoriaa erilaisiin yhteiskunnallisiin, kulttuurisiin tai tämän tutkielman tapauksessa lingvistisiin konteksteihin, jossa analysoidaan poikkeavuuden ja normaaliuden käsitteiden rakentumista. Tällä voidaan tarkoittaa siis esimerkiksi lesbon, homon ja heteron tai normin käsitteitä, mukaan lukien myös biseksuaalisuus. Näin ollen queer-tutkimuksesta voidaan puhua käsitteitä dekonstruktioivana suuntauksena. Sen kiinnostuksen kohteisiin kuuluu, miten normaaliuden ja poikkeavuuden rajalinjoja tuotetaan ja ylläpidetään. Queer-tutkimukseen liittyy olennaisesti myös ajatus siitä, että seksuaalisuus ja sukupuoli voivat ilmentyä monin eri tavoin, muuttua ajan myötä sekä olla moniulotteisia. Alun perin queer-tutkimus nousi esiin uudenaikaisena seksuaalipoliittisena aktivismina kritisoiden siihenastisia homo- ja lesboliikkeiden toimintatapoja. Queer-tutkimuksen suhde homo- ja lesbotutkimukseen ei kuitenkaan ole aivan mutkaton, sillä tutkijat ja aktivistit edelleen tulkitsevat niiden keskinäisiä suhteita eriävin mielipitein. (Hekanaho 2010, s. 145–150.)

Queer-lingvistiikaksi puolestaan kutsutaan sellaista tutkimusalaa, joka jäljentää queer-teorian ideologiaa lingvistiikkaan (Motschenbacher, 2010, s. 6). Se pyrkii kielen-tutkimuksen keinoin paljastamaan heteronormatiivisia asenteita ja stereotyyppioita sekä käytänteitä, jotka perustuvat binäärisiin mies–nainen-jaotteluihin (Jantunen & Surkka, 2022, s. 162).

Korpusanalyysi on arvokas menetelmä queer-lingvistiikalle, koska sillä voidaan havaita diskursseja kvantitatiivisten todisteiden avulla. Korpustutkimuksessa on kuitenkin tärkeää huomata, että ne yleensä yleistävät eri konteksteja ja siten sivuuttavat identiteettirakenteiden paikallisen neuvoteltavuuden. Siksi queer-lingvistiikassa määrälliset korpusanalyysit yhdistetään yleensä laadullisiin analyysihin. Vaikka määrälliset ja laadulliset lähestymistavat perustuvat eri kielikäytön malleihin, niiden yhdistäminen tarjoaa monipuolisen näkökulman käsiteltävään aineistoon. (Motschenbacher, 2010, s. 29–30.)

Queer-teoria pyrkii siis purkamaan hetero- ja homoseksuaalisuuteen liittyvää binäärisyyttä, mutta siitä huolimatta biseksuaalisuus, joka itsessään voisi edistää tätä dekonstruktiota, on harvemmin queer-teoreetikkojen kiinnostuksen kohteena (Callis, 2009, s. 214; Angelides, 2001, s. 7). Queer-teorian kentällä biseksuaalisuus on näyttäytynyt hankalana käsitteenä, jonka sovittaminen queer-teoreettisiin keskusteluihin on hankalaa. Toisaalta kuitenkin hankaluus tuottaa uudenlaisia ajatuksia ja näkökulmia. (Kangasvuo, 2014, s. 134.) Feldmanin (2009, s. 279) mukaan biseksuaalisuus voisi tarjota merkittävän mahdollisuuden haastaa queer-teoriassa vallitsevan essentialismin ja konstruktivismin välisen binäärin, joka usein estää sukupuolen ja seksuaalisuuden moninaisuuden ymmärtämisen. Hänen mukaansa queer-teoriaa hallitsevan näkökulman haastaminen edellyttää, että biseksuaalisuuteen keskittyvät teoreetikot tunnustavat ja käsittelevät paitsi sitä, mitä queer-teoria ei kerro meille seksuaalisuudesta, vaan myös sitä, mitä se ei voi meille kertoa. Biseksuaalisuus tulisikin vapauttaa merkityksistä ja identiteetistä, jolloin olisi mahdollista haastaa sitä logiikkaa, joka tekee biseksuaalisuudesta näkymättömän. (Feldman, 2009, s. 279.) Vaikka biseksuaalisuuden tarkastelu omana, itsenäisenä identiteettinä on ristiriidassa queer-teorian identiteetti-dekonstruktivisten periaatteiden kanssa, biseksuaalinen identiteetti ja biseksuaaliksi koetut kokemukset ovat silti olennainen osa monien ihmisten elämää. Juuri tästä syystä biseksuaalisuutta olisi hyvä käsitellä queer-teoreettisesta näkökulmasta. Samasta syystä biseksuaalisuuden tulisi olla myös olennainen osa queer-teorian käsitteellistä keskustelua. (Kangasvuo, 2014, s. 139.)

3 AINEISTO JA MENETELMÄT

Tässä luvussa käyn läpi tutkimuksessa käyttämäni aineiston, miten aineisto on kerätty sekä mistä se koostuu. Lisäksi esittelen hyödyntämäni metodin eli korpusavusteisen diskurssianalyysin.

3.1 Suomi24-keskustelufoorumi aineistona

Aineistonani hyödynnän Suomen Kielipankin Suomi24-keskustelufoorumin keskusteluista koostettua korpusta. Korpuksella tarkoitetaan suurta ja järjestelmällisesti koottua tekstikokoelmaa (Sinclair, 1991, s. 171). Keräyshetkellä Suomi24-korpus sisältää tekstejä vuosilta 2001–2020. Korpus on jaettu 20 pienempään osakorpukseen, jotka on jaettu osakorpuksiin vuosittain. Korpus kokonaisuudessaan sisältää yli 4,6 miljardia sanetta. Suomi24-korpusta voi käyttää Korp-käyttöliittymän kautta. (City Digital Group, 2021.)

Korp-palvelun avulla korpuksesta pystyy hakemaan tietyn sanan konkordansseja. Konkordanssilla tarkoitetaan sellaista listaa hakuosumista, jossa hakusana esitetään kontekstissaan eli tekstiympäristössään. Konkordanssi esitetään tyypillisesti KWIC-näkymänä, jolloin hakusana sijaitsee keskellä ja sen vasemmalla ja oikealla puolella esiintyy muita sanoja eli sanan lähikonteksti. (Sinclair, 1991, 170–171)

Suomi24 on suomalainen keskustelufoorumi, joka mahdollistaa verkkokeskustelun monenlaisista aiheista. Lagus ym. (2016, s. 10) kuvailevat foorumia verkkoyhteisöksi, jonka sisällä on monia pieniä yhteisöjä. Yhteisöllisyyttä edesauttaa eri keskustelualueet eri aiheille. Keskustelualueita on peräti 2434, joita ovat muun muassa lemmikit, muoti ja kauneus sekä yhteiskunta (Lagus, ym. 2016, 24; Suomi24, 2024). Myös seksuaalivähemmistöille on omat keskustelualueensa, mukaan lukien myös biseksuaalisuudelle. Keskustelupalstalle voi rekisteröityä, mutta palstaa on mahdollista

käyttää myös rekisteröitymättä. Rekisteröityneitä käyttäjiä foorumilla oli 59 612 vuonna 2015. (Lagus, ym. 2016, s. 9, 36.)

Korpuksen kokoa on mahdollista rajata aihealueittain, mutta valitsin sisällyttää koko foorumin sisällön tutkielmaani saadakseni kokonaisvaltaisemman kuvan siitä, miten biseksuaalisuudesta keskustellaan foorumilla. Perustelin aineistovalintani muun muassa sillä, että kyseessä on anonyymi keskustelupalsta. Keskustelun anonyymiys mahdollistaa sen, että palstalle saatetaan kirjoittaa helpommin intiimeistäkin asioista, kuten esimerkiksi seksuaalisuudesta, ja muista sellaisista teemoista, joista ei välttämättä muuten tule keskusteltua (Lagus ym. 2016, s. 10). Lopullista aineistoa tarkastelemalla voidaan huomata, että suurin osa biseksuaalisuutta koskeva keskustelu käydään seksuaalivähemmistöille tarkoitetuilla aihealueilla. Mikäli olisin rajannut aineistoa aihealueen perusteella niin, että olisin valinnut esimerkiksi pelkästään seksuaalivähemmistöille tarkoitettuja aihealueita, olisi mahdollista, että aineistossa esiintyvät asenteet olisivat puolueellisia tai muuten yksipuolisia.

Vaikka Suomi24 on anonyymi keskustelupalsta ja sen sisältöä voi käyttää vapaasti käyttäjä ei-kaupalliseen tutkimukseen, tutkijan on silti hyvä olla tietoinen käytettävän tutkimusaineiston eettisen käytön periaatteista. Olenkin poistanut tai muuttanut aineistoesimerkeistä mahdolliset viittaukset käyttäjänimiin, sähköpostiosoitteisiin sekä muut sellaiset seikat, joista voisi mahdollisesti tunnistaa yksityishenkilön. Julkisuuden henkilöiden nimet olen säilyttänyt sellaisenaan.

3.2 Aineiston keruu

Saadakseni mahdollisimman laajan kuvan biseksuaalisuudesta ilmiönä, käytin hakusanoinani useaa eri biseksuaalisuuteen liittyvää termiä. Yhteensä tein Korpin laajennetulla haulla neljä erillistä hakua hakusanoilla *bi*, *biseksuaali*, *biseksuaalinen* ja *biseksuaalisuus*. Biseksuaalisesta ihmisestä käytetään toisinaan myös nimitystä *bisse*, mutta päätin olla käyttämättä kyseistä nimitystä yhtenä hakusanoista sen monitulkintaisuuden vuoksi. Esimerkiksi Kotus käsittää *bissen* vain merkityksessä 'olut' (KS s.v. *bisse*). Tästä syystä aineiston käsittelyn helpottamiseksi jätin tämän nimityksen pois hakusanoistani.

Yhteensä hakusanoillani keräsin 49 333 noodin sisältävää keskustelun alueen viestiä. Korp mahdollistaa hakutulosten lataamisen erityyppisinä tiedostoina käyttäjän omalle tietokoneelle. Latasin osakorpuksen Excel-tiedostoon niin alkuperäisessä muodossaan kuin lemmatisoituna eli perusmuotoistettuna. Tässä vaiheessa minulla oli neljä eri Excel-tiedostoa, joista muodostin yhden ison aineistokokonaisuuden, joka sisälsi viestit alkuperäisessä muodossaan sekä lemmatisoituna. Poistin molemmista muodoista duplikaatit eli kaksoiskappaleet sekä tutkimukseni kannalta irrelevantit

viestit, joita olivat esimerkiksi matemaattiset kaavat, muun kuin suomenkieliset viestit sekä toisteiset viestit. Edellä mainittujen viestien jättäminen aineistoon voisi vääristää tutkimustuloksia. Irrelevanttien viestien poistamisen tein itse manuaalisesti, mikä saattaa vaikuttaa tutkimustuloksiin. Aineiston läpikäyminen manuaalisesti voi esimerkiksi aiheuttaa sen, että olen epähuomiossa jättänyt aineistoon mukaan irrelevantteja viestejä. Lisäksi manuaalinen läpikäyminen antaa minulle tutkimuksen tekijänä valtaa vaikuttaa siihen, mitkä viestit lopulta päätyvät osaksi lopullista aineistoa. Toisaalta kuitenkin manuaalisella läpikäynnillä olen pystynyt varmistamaan sen, että aineiston viestit koskevat nimenomaan biseksuaalisuutta.

Noodini koostuu neljästä eri sanasta, minkä vuoksi jouduin tekemään aineiston formaattiin tiettyjä muutoksia, jotta myöhemmin esiteltävä AntConc-ohjelma osaisi antaa minulle oikeat kollokaatit. Verkkokeskusteluaineistolle tyypillisesti aineistoni sisältää myös kirjoitusvirheitä. Kirjoitusvirheet ulottuvat myös yhdyssanamuotoiseen noodiin. Koska AntConc-ohjelma ei ymmärrä muotoja *bi seksuaali*, *bi-seksuaali* ja *biseksuaali* samaksi sanaksi, piti minun muotoilla aineistoni siten, että kukin sanan kirjoitusasu on samanlainen. Tämä onnistui etsi ja korvaa -toiminnolla, jonka avulla yhdenmukaistin aineistoa ja muutin kaikki edellä mainitut esiintymät muotoon *biseksuaali*.

Lopuksi vielä siistin aineistoa poistamalla sieltä muita ylimääräisiä välimerkkejä ja välilyöntejä, jotta aineisto on helpommin AntConc-ohjelman luettavissa. Lopullinen aineistoni sisältää 43 271 biseksuaalisuuteen liittyvää kommenttia ja 628 421 sanetta.

3.3 Korpusavusteinen diskurssintutkimus

Metodinani tutkielmassani toimii korpusavusteinen diskurssintutkimus (*corpus-assisted discourse studies*, CADS). Kyseessä on lähestymistapa, joka yhdistää korpustutkimuksen ja diskurssintutkimuksen myötä määrällisen ja laadullisen tutkimuksen. (Partington, Duguid & Taylor, 2013, s. 10; Jantunen 2018, s. 26.) Tämä edesauttaa tutkimuksen objektiivisuutta, kun analysoitavana on myös tilastollista aineistoa (Baker, 2006, s. 10–12). Molemmilla korpuslingvistiikalla ja diskurssintutkimuksella on tutkimusaloina pitkä historia, mutta yhdessä niitä on hyödynnetty vasta 2000-luvun alusta alkaen (Jantunen, 2018, 21). Menetelmän tavoitteena on paljastaa teksteissä esiintyviä ei-ilmeisiä merkityksiä, jotka eivät välttämättä olisi muuten havaittavissa sekä tutustua mahdollisimman hyvin käsillä oleviin diskurssihin (Partington ym. 2013, s. 11.)

Perinteinen korpuslingvistiikka on pitkälti määrällistä eli kvantitatiivista. Se sisältää kielen muotoa ja/tai toimintaa kommunikatiivisina diskurssina käsitteleviä tutkimuskokonaisuuksia, joissa analyysiin sisältyy tietokoneistettujen korpusten käyttö. Korpustutkimus keskittyy kielen rakenteisiin ja sanastoon. Korpuslingvistiikka mahdollistaa suurienkin tekstimassojen tutkimisen ilman yksityiskohtaista

aineiston tarkastelua, jolloin sen tulokset ovat paremmin yleistettävissä. (Jantunen, 2018, s. 22; Partington ym, 2013, 10–12.) Korpuslingvistiikkaa voidaan myös kuvailla kielentutkimukseksi, joka perustuu tosielämän kielenkäyttöön (McEnery & Wilson, 1991, 1).

Korpuslingvistiikka on herättänyt jonkun verran keskustelua siitä, onko kyseessä metodi vai teoria. Nykytiedon valossa voidaan kuitenkin todeta, että vaikka korpuslingvistiikalla on teoreettisia piirteitä, ei se kuitenkaan tee siitä teoriaa. Korpuslingvistiikasta puhuttaessa siitä käytetäänkin usein sellaisia sanoja kuten lähestymistapa ja metodologia. Korpuslingvistiikkaa tulisikin näin ollen kohdella metodologiana, jota voidaan hyödyntää monilla kielitieteen aloilla sekä teorioissa. (McEnery, Xiao & Tono, 2006, s. 8.)

Diskurssintutkimuksessa puolestaan kieltä analysoidaan kontekstissaan (Partington, 2013, 10). Tutkimusala keskittyy tekstien sisältöihin ja vuorovaikutuksen keinoihin. Lisäksi sisällön suhde ympäröivään yhteiskuntaan nähdään tärkeänä ja kieli nähdään monikäyttöisenä resurssina, johon vaikuttavat esimerkiksi konteksti sekä vuorovaikutukselliset käytänteet. (Jantunen, 2018, s. 22, Pietikäinen & Mäntynen, 2009, 15.)

Jantunen (2018, s. 26) mukaan CADs-tutkimus pohjautuu kielikäsitteeseen, jonka mukaan kieli on kertautuvaa, yhteisesti jaettua sekä kontekstuaalista. Fraseologisuus ilmeneekin CADs-tutkimuksessa analysoitavien elementtien ja ilmiöiden kautta. CADs tyypillisesti keskittyy leksikaalisiin myötäesiintymärakenteisiin eli kollokaatioihin sekä semanttisiin preferensseihin ja diskurssiprosodioihin.

Wilkinson (2018, s. 5) artikkelissaan kertoo korpuspohjaisen diskurssianalyysin olevan hyödyllinen metodi kartoittaessa sitä, miten identiteettejä esitetään ja rakennetaan kielellisesti. Menetelmän hyödyllisyys pohjautuu ennen kaikkea siihen, miten menetelmä yhdistää laajamittaisten tekstiaineistojen systemaattisen analyysin ja diskurssintutkimuksen mahdollistaman syvällisen analyysin. Myös muissa aiemmissä tutkimuksissa on havaittu korpus- ja diskurssianalyysin yhdistämisen arvo seksuaali-identiteettien tutkimuksessa (ks. esim. Baker 2005). Korpusavusteinen diskurssintutkimus edesauttaa siis paljastamaan piilossa olevia ideologioita ja kielenkäytön tapoja, jotka ylläpitävät normatiivisia käsityksiä seksuaalisuudesta.

3.3.1 Kollokaatioanalyysi

Omassa tutkimuksessani lähden tarkastelemaan biseksuaalisuuteen liitettyjä diskurssiseja ensiksi kollokaatioanalyysin avulla. Bakerin (2006, s. 95–96) mukaan kollokaatiksi kutsutaan sellaista sanaa, joka esiintyy säännöllisesti lähellä toista sanaa ja joiden suhde on jollain tavalla tilastollisesti merkittävä. Vastaavasti ilmiötä, jossa tietyt sanat esiintyvät usein vierekkäin tai lähellä toisiaan siten, että niiden voidaan katsoa muodostavan kiinteän suhteen, kutsutaan kollokaatioksi (Jantunen, 2009, s. 358).

Kollokaattilistan luomisen mahdollisti AntConc-konkordanssiohjelman versio 3.5.9 (Anthony, 2020). Koska noodini koostuu neljästä eri sanasta, oli järkevää hyödyntää säännöllistä lauseketta (*regular expression, regex*) tavallisen sanahaun sijasta. AntConc-ohjelmassa pystyin näin luomaan yhden kollokaattilistan kaikista hakusanoistani yhdellä kertaa lausekkeella '(bi|biseksuaali|biseksuaalinen|biseksuaalisuus)'. Tarkasteluvälinä käytin 4L-4R, mikä tarkoittaa neljää sanaa hakusanan molemmin puolin ja minimifrekvenssiä 50. Tilastollisena testinäni käytin MI-testiä (*Mutual Information*). Kyseinen testi nostaa esiin hakusanan ja sen tekstiympäristön yhteisiintymän todennäköisyyttä, jolloin tilastollisesti merkittäviä sanoja ovat sisältösanat, eivätkä niinkään kieliopilliset sanat (Jantunen 2018, s. 29). McEneryn, Xiaon & Tonon (2006) mukaan MI-testillä voidaan mitata kollokatiivista vahvuutta. Mitä suurempi MI-tulos, sitä vahvempi side on kollokaatilla ja noodilla. Joidenkin mukaan MI-arvon ollessa kolme tai sen yli on vahvistus siitä, että tarkastelussa olevat sanat ovat kollokaatteja (Hunston 2002, s. 71). Jos luku on puolestaan lähellä nollaa, on sanojen yhteisiintyminen sattumanvaraisempaa. MI-tulos voi myös olla negatiivinen, jolloin se merkitsee sitä, että kyseiset sanat ennemmin karttavat toisiaan kuin esiintyvät yhdessä. (McEnery, Xiao & Tono, 2006, s. 56.)

3.3.2 Semanttisista preferensseistä diskurssiprosodiaan ja diskurssianalyysiin

Kollokaattilistan 200 tilastollisesti merkitsevintä kollokaattia ryhmittelen semanttisiin preferensseihin, joita kutsun tässä merkitysryhmiksi selkeyden vuoksi. Ryhmittely tarkoittaa käytännössä sitä, että jaan kollokaatit merkityksenä perusteella erilaisiin ryhmiin. Tämän työaiheen avulla on mahdollista helpommin havaita aiheet, joista keskustelualueella puhutaan liittyen biseksuaalisuuteen. Ryhmittely tapahtuu sen merkityksen perusteella, jossa kukin kollokaatti useimmiten esiintyy. Moni kollokaateista on monimerkityksellisiä, joten tutkimuksen tulosten kannalta on tärkeää ottaa huomioon myös se konteksti, jossa sana kulloinkin esiintyy, mutta pääsääntöinen ryhmittely tapahtuu kyseisen lemmän tai sananmuodon oman sanakirjamerkityksen perusteella. Tähän asti analyysi on enimmäkseen määrällistä.

Kollokaattien ryhmittely helpottaa diskurssiprosodioiden lähestymistä ja havaitsemista. Diskurssiprosodia-analyysillä selvitetään, onko biseksuaalisuutta käsittelevä keskustelu positiivista, negatiivista vai neutraalia. Samalla analyysi tuo esiin aineistossa piileviä asenteita. Diskurssiprosodiaa lähestyn sekä yksittäisten kollokaattien, että niistä muodostuneiden semanttisten preferenssien eli merkitysryhmien kautta.

Lopulta diskurssianalyysissä esittelen diskurssit yksitellen diskurssi kerrallaan yhdessä aineistoesimerkkien kanssa. Käsittelemäni diskurssit olen nostanut esiin niillä perusteilla ja havainnoilla, joita olen tehnyt aiemmissa analyyseissa. Tämä kattaa siis kollokaatioanalyysin, semanttisten preferenssien analyysin ja

diskurssiprosodian analyysin. Diskurssien kautta saa helposti käsityksen siitä, miten biseksuaalisuudesta puhutaan Suomi24-keskustelupalstalla. Lisäksi diskurssit paljastavat mahdolliset ennakkoluulot ja stigmat, joita biseksuaalisuuteen saatetaan liittää. Lisäksi vertailen tässä tutkielmassa esiin nousseita diskursseja aiemmissä tutkimuksissa havaittuihin diskursseihin.

4 AINEISTON ANALYYSI

Analyysia varten otin tarkasteluun 200 merkittävintä kollokaattia. Kollokaatin merkittävyys määräytyy MI-luvun perusteella. Jätin kuitenkin huomiotta muutamia sellaisia kollokaatteja, jotka eivät ole tutkimukseni kannalta oleellisia. Tällaisia kollokaatteja olivat esimerkiksi kahden sanan yhdistelmät, kuten NIINKUIN¹ ja MIKSIEI. Keskustelupalstalla kollokaatti SEKSUAALI esiintyy useiden eri seksuaalisuuksien yhteydessä, ja keskustelupalstan kirjoitusvirheiden vuoksi AntConc laski sanan yhdeksi kollokaateista. Sana ei kuitenkaan sellaisenaan ole relevantti tutkimuksen kannalta, minkä vuoksi jätin sen pois analyysistä. Lisäksi poimin kollokaateista yksittäiset kirjaimet pois, joiden funktio keskustelupalstalla on ollut monivalintakyselyiden mahdollistaminen. Keskustelupalstan käyttäjät hyödyntävät esimerkin 1 kaltaisia monivalintakyselyitä tutustuessaan toisiin sekä muuten vain kertoessaan enemmän itsestään. Monivalintakyselyissä käytetyt kirjaimet nousivat kollokaateiksi sen vuoksi, että niissä tavallisesti kysytään palstalle kirjoittajien seksuaalisuutta, jolloin niillä on yhteys noodiin.

1) 2. Koetko olevasi a) hetero ** b) bi c) homoseksuaali ?

Analyysin aluksi käyn yksityiskohtaisemmin läpi kymmenen tilastollisesti merkittävintä kollokaattia, minkä jälkeen esittelen kollokaattilistan pohjalta ryhmitellyt semanttiset preferenssit eli merkitysryhmät. Semanttisista preferensseistä analyysini etenee diskurssiprosodioihin, minkä jälkeen lopuksi analysoin aineistosta esiin nousseita diskursseja.

¹Kapitelein merkityt kollokaatit ovat lemmamuodossa eli ne edustavat sanan kaikkia taivutusmuotoja.

4.1 Merkitsevimmät kollokaatit

Taulukossa 1 esitellään noodini kymmenen tilastollisesti merkitsevintä kollokaattia. Taulukossa kollokaatit on järjestetty MI-luvun mukaan merkitsevin ensimmäisenä.

TAULUKKO 1 Noodin kymmenen tilastollisesti merkitsevintä kollokaattia MI-testin mukaan (v=vasen, o=oikea).

sija	frekvenssi	frekvenssi (v)	frekvenssi (o)	MI	kollokaatti
1	69	40	29	6.54372	SEPPO
2	89	9	80	6.51359	CURIOUS
3	140	39	101	6.16714	UKM
4	107	21	86	6.07478	UTELIAS
5	81	40	41	6.04513	OULU
6	434	374	60	6.03860	VÄHINTÄÄN
7	184	95	89	5.91543	ENTÄ
8	75	59	16	5.91304	KORKEINTAAN
9	90	26	64	5.90956	PAN
10	101	77	24	5.89637	SITTENKIN

MI-testin mukaan merkitsevin kollokaatti on SEPPO, joka viittaa 2000-luvun alussa tehtyyn meemiin. YouTubeen tehty video on kerännyt yli 3,6 miljoonaa näytökertaa ja siitä on tehty myös omia versioita (roorinrasvaaja, 2008). Seppo-nimellä viitataan nuorten suosiossa olleeseen Salatut elämät -TV-sarjassa esiintyneeseen hahmoon nimeltä Seppo Taalasmaa. Videolla soi Gigi D'Agostinon kappale nimeltä L'Amour Toujours, mutta alkuperäisen kappaleen päälle on lisätty lyriikat, jotka toistavat lausetta "*seppo on bi seksuaali*" esimerkin 2 mukaisesti.

- 2) **Seppo** on *biseksuaali*. **Seppo** on *bi, biseksuaali*. mihk ä sä meet, sinne mä tuun. **Seppo** on *bi, biseksuaali*.²

Toinen ja neljäs (CURIOUS ja UTELIAS) kollokaatti molemmat osaltaan viittaavat biseksuaalisuuden asteisuuteen ja siihen, että yksilö voi olla enemmän tai vähemmän biseksuaali. Yhteisö käyttääkin termiä bi-curious viittaamaan sellaiseen ihmiseen, joka pääsääntöisesti pitää itseään heterona, mutta kokee kuitenkin olevansa lievästi kiinnostunut myös samasta sukupuolesta (ks. esim. Kangasvuo, 2014, s. 284–287.)

Tutkimuksen mukaan tyypillinen Suomi24-foorumien käyttäjä on keski-ikäinen mies, joka asuu yhdessä avio- tai avopuolionsa kanssa (Pöyhtäri, Haara & Raittila,

²Esimerkeissä noodit on merkitty kursivilla ja tarkastelussa oleva kollokaatti tummennettuna. Esimerkit myös esitetään siinä muodossa, jossa ne aineistossa esiintyvät.

2013, s. 208–209; Harju, 2018, s. 54–55). Tämä tulee ilmi myös tässä aineistossa, sillä kolmanneksi merkittävin kollokaatti UKM on lyhenne sanasta ukkomies. Tulkintani lyhenteestä perustuu siihen, että se esiintyy aineistossa lähestulkoon yksinomaan kontekstissa, jossa kirjoittaja esittelee itsensä. Tyypillisesti esittely tapahtuu seuranhaun yhteydessä. Kollokaatin yleisyys vahvistaa sitä, että keski-ikäiset naimisissa olevat käyttävät Suomi24-foorumia eniten. Lyhenteen merkittävä kollokoiminen biseksuaalisuuden kanssa voi kertoa myös siitä, että biseksuaaliset keski-ikäiset miehet kokevat keskustelupalstan turvalliseksi paikaksi tutustua muihin ihmisiin ja keskustella itseään askarruttavista asioista.

Aineisto sisältää myös paljon puhetta eri kaupungeista ja paikoista. Viidenneksi merkittävimmän kollokaatti OULU oli yksi näistä paikoista. Paikkoihin liittyvä keskustelu useimmiten sisälsi muun muassa tiedustelua siitä, missä voisi tavata tai tutustua muihin biseksuaaleihin.

Kuudes ja kahdeksas kollokaatti VÄHINTÄÄN ja KORKEINTAAN tuovat esiin biseksuaalisuuteen liitettyä asteisuutta ja sen asemaa väliinpuotoamisen seksuaalisuutena. Keskusteluissa näitä adverbeja käytetään sellaisissa yhteyksissä, kun henkilön identiteetti koetaan epäselväksi tai muuten hämäräksi, eikä henkilö täysin tunnistaudu selvästi homo- tai heteroseksuaaliseksi. Esimerkiksi mikäli henkilö tuntee vain osittaista vetovoimaa samaa sukupuolta kohtaan, voidaan näitä adverbeja käyttää ilmaisemaan seksuaalisen asteisuuden monimutkaisuutta ja vaihtelevuutta esimerkiksi 3 mukaisesti.

3) No *bi korkeintaan* mutta ei ainakaan homo.

Seitsemänneksi merkittävimmän kollokaatti ENTÄ toimii Kotuksen mukaan 'kysymys- tai huudahduslauseessa kiinnittämässä huomiota jhk uuteen t. aikaisempaa täydentävään' (KS s.v. *entä*). Lisäävänä lausumapartikkelina sana on listaava ja kysyvä, ja sillä voidaan ikään kuin lisätä jokin uusi elementti äsken mainittuun listaan (VISK § 1033, 1702). Aineistossa ENTÄ esiintyy aineistoissa erilaisissa sananmuodoissa, usein yhdistettynä liitepartikkeleihin *-s*, *-pä* tai *-pä*s. Kollokaatti esiintyy usein sellaisissa yhteyksissä, joilla pohditaan jonkun seksuaalisuutta tai tilanteesta, jossa täydennetään aikaisemmin mainittua tai lisätään uusi näkökulma käynnissä olevaan keskusteluun (esimerkki 4).

4) vielä tuosta sinun teoriastasi sen verran, että selitit noin homoseksuaalisuuden, mutta entäpä *biseksuaalisuus*?

Yhdeksänneksi merkittävimmän PAN-kollokaatin vahva kollokointi noodin kanssa vahvistaa sitä, miten lähellä toisiaan termit ovat. Bi- ja panseksuaalisuus eroavat käytännössä ainoastaan siinä, että biseksuaalisuus mukaillee binääristä sukupuolikäsitystä, johon viittaa termin etuliite *bi*. Panseksuaalisuus sen sijaan huomioi

sukupuolen moninaisuuden, kuten esimerkiksi muunsukupuoliset. Aineistossa PAN esiintyy usein yhdistettynä biseksuaalisuuteen *tai*-konjunktiolla, jolloin ilmaistaan sanojen vaihtoehdosuhdetta. Bi- ja panseksuaalisuus eivät ole toisiaan poissulkevia, ja toisinaan niitä käytetään jopa toistensa synonyymeina. Aineistosta käy ilmi, että usein näiden kahden seksuaalisuuden merkityserolla ei juurikaan ole merkitystä termin käyttäjälle (esimerkki 5).

- 5) Olen *bi* tai pan, sukupuolella ei minulle oleellista merkitystä, eikä ihastuksessani ja kiinnostuksessani trans tai muihin ihmisiin ole kysymys ensijassa mistään seksuaalisesta viehätystä.

Viimeinen kymmenenneksi merkitsevin kollokaatti SITTENKIN on leksikaalis-tuma, jossa partikkeliin on yhdistetty liitepartikkeli. Sana voi toimia esimerkiksi konsessiivisen suhteen konnektiivina. Konsessiivisella suhteella kuvataan sitä, kun kahden lauseen esittämien asiointilojen välillä on jonkinlainen ristiriita tai yhteensopimattomuus (VISK § 1139). Konsessiivisen suhteen konnektiivina SITTENKIN ilmaisee vaihtoehtoista mahdollisuutta (VISK § 1142). Tämä yhtäältä näkyy myös aineistossa, mutta toisaalta sana esiintyy aineistossa myös Kotuksen sanalle antamassa merkityksessä 'siitä t. kaikesta huolimatta' (KS s.v. *sittenkin*). Tyypillisimmin SITTENKIN esiintyy aineistossa esimerkin 6 kaltaisessa yhteydessä, eli jossa kirjoittaja on olettanut seksuaalisuutensa olevan jokin muu kuin se, miksi se palstalle kirjoittamisen hetkellä koetaan. Tällöin kirjoittaja tuo esiin vaihtoehdoisen mahdollisuuden hyödyntäen SITTENKIN-adverbia.

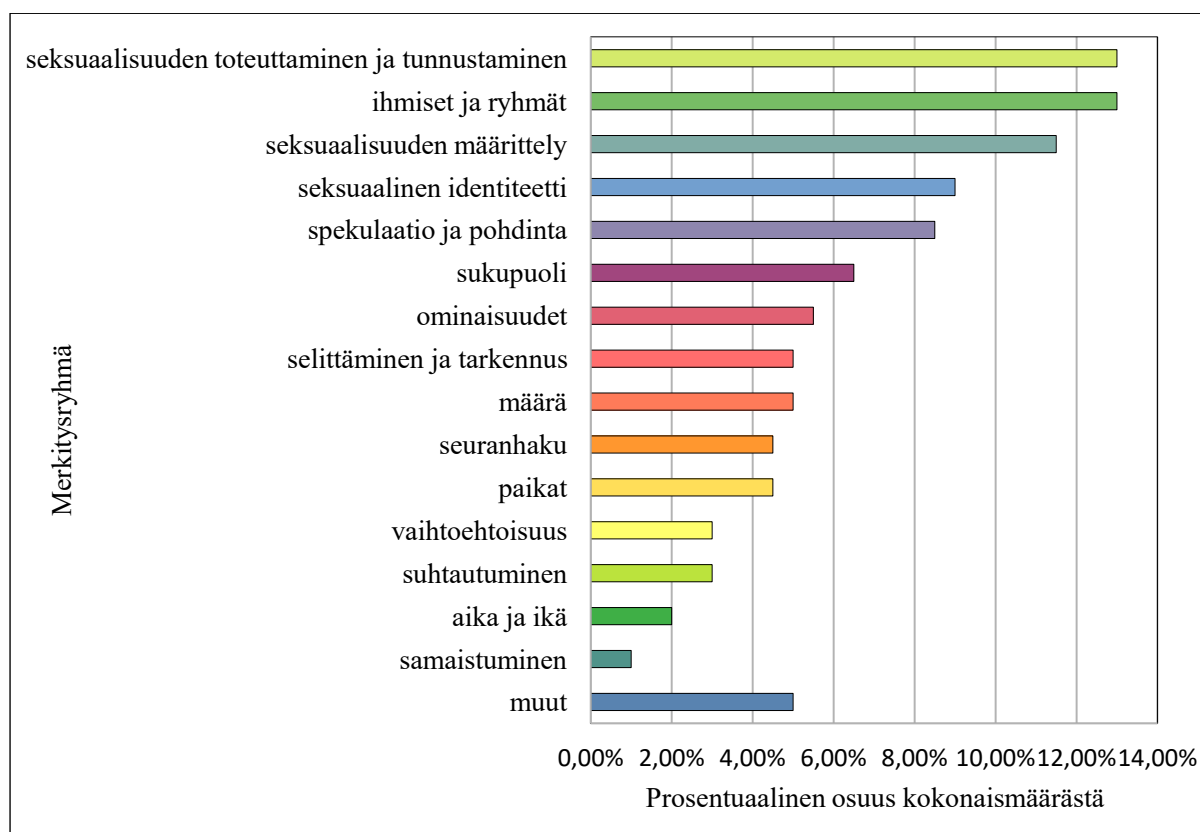
- 6) Niinpä minä olen tullut siihen johtopäätökseen, että olen sittenkin *bi*.

4.2 Merkitysryhmäanalyysi

Kollokaattien jakaminen semanttisten preferenssien mukaisesti merkitysryhmiin auttaa hahmottamaan, millaisia kollokaatteja noodi kokonaisuudessaan saa. Aineistoni kollokaateista muodostui yhteensä 16 merkitysryhmää (taulukko 2). Kollokaattien joukossa esiintyy sellaisia sanoja, joilla on useampi merkitys. Tällaisissa tilanteissa tarkastelin sanoja tarkemmin kontekstissaan ja luokittelin kollokaatit sen merkityksen mukaan, joka toistui eniten. Esimerkiksi kollokaatti TERVE esiintyi sekä merkityksessä 'terve ihminen' että tervehdyksenä, mutta ensimmäiseksi mainittu oli huomattavasti yleisempi. Tästä syystä jaottelin kyseisen kollokaatin merkitysryhmään ominaisuudet. Merkitysryhmät suuruusjärjestyksessä ovat *seksuaalisuuden toteuttaminen ja tunnustaminen* (26), *ihmiset ja ryhmät* (26), *seksuaalisuuden määrittely* (23), *seksuaalinen identiteetti* (18), *spekulaatio ja pohdinta* (17), *sukupuoli* (13), *ominaisuudet* (11), *selittäminen ja tarkennus* (10), *määrä* (10), *seuranhaku* (9), *paikat* (9), *vaihtoehtoisuus* (6), *suhtautuminen*

(6), *aika ja ikä* (4) ja *samaistuminen* (2). Kollokaatit, jotka eivät sopineet mihinkään edellä mainituista ryhmistä sijoitin kategoriaan *muut* (10). Suluissa oleva numero merkitsee kyseisen ryhmän sisältämien kollokaattien lukumäärää. Osa ryhmistä jakautuu omiksi alaryhmikseen.

TAULUKKO 2 Kollokaateista muodostuneiden merkitysryhmien suhteelliset osuudet.

Muihin samankaltaisiin tutkimuksiin perehtyneenä oletin, että vihapuhe olisi enemmän läsnä kollokaateissa. Esimerkiksi Jantunen (2018a) havaitsi, että homoutteen liitetään vihaan liittyviä diskursseja. Tämä voisi viitata siihen, että muidenkin seksuaalivähemmistöjen yhteydessä esiintyy vihapuhetta tuottavia ilmauksia. Biseksuaalisuuteen mahdollisesti liitetty vihapuhe ei kuitenkaan ilmene pelkästään kollokaattilistaa tarkastelemalla. Kollokaateissa esiintyy kyllä verbi *VIHATA*, mutta kontekstia tarkastellessa voidaan huomata, että verbi on monikäyttöinen. Kyseessä ei siis ole sellainen ilmaisu, jossa viha kohdistuisi biseksuaaleihin. Tästä syystä vihapuheesta ei muodostunut yhtä merkitysryhmää. Diskurssianalyysin luvussa 4.2 kerron tarkemmin siitä, millaista vihapuhetta aineistossa esiintyy. Myöskään uskontoon liittyvää merkitysryhmää kollokaateistani ei muodostu. Ainut uskontoon liittyvä kollokaatti *USKOVAINEN* päätyi osaksi ryhmää *ihmiset ja ryhmät*.

Määrältään suurimpia merkitysryhmiä syntyi kaksi. Ensimmäinen niistä on *seksuaalisuuden toteuttaminen ja tunnustaminen*, joka sisältää kokonaisuudessaan 26 kollokaattia. Merkitysryhmän sisältö alaryhmineen on nähtävissä taulukossa 3.

TAULUKKO 3 Merkitysryhmä *seksuaalisuuden toteuttaminen ja tunnustaminen*.

seksuaalisuuden toteuttaminen

ESIINTYÄ, HARJOITTA, PYSYÄ, TOTEUTTA, VALITA

kommunikaatio ja vuorovaikutus

EROTA, KESKUSTELU, KIRJOITTA, KUULLA, KYSELLÄ

seksuaalisuuden tunnustaminen

HERÄTÄ, ILMOITTA, KERTO, KOKEA, KÄSITTÄÄ, MYÖNTÄÄ, PALJASTAA, PALJASTUA, TAJUTA, TIEDOSTAA, TIETÄÄ, TODETA, TUNNUSTAA

muu seksuaalisuuteen liittyvä toiminta

LASKEA, SYNTYÄ, VIHATA

Ryhmä koostuu täysin verbeistä ja sisältää toimintaan liittyviä kollokaatteja. Ryhmä sisältää nimensä mukaisesti seksuaalisuuden toteuttamiseen ja tunnustamiseen liittyviä verbejä, mutta myös seksuaalisena olemiseen liittyviä sanoja. Ryhmä jakautuu neljään alaryhmään: *seksuaalisuuden toteuttaminen*, *kommunikaatio ja vuorovaikutus*, *seksuaalisuuden tunnustaminen* sekä *muu seksuaalisuuteen liittyvä toiminta*. *Seksuaalisuuden toteuttaminen* -alaryhmä sisältää sellaisia verbejä, joiden kautta ilmaistaan oman seksuaalisuuden kanssa elämistä sekä ilmentymistä. Kollokaateissa ilmenee seksuaalisuuden pysyvyys ja muuttumattomuus. Esimerkiksi kollokaatti PYSYÄ esiintyy aineistossa merkityksessä 'olla jatkuvasti jnk t. jonkinlaisena' (KS s.v. *pysyä*), kuten esimerkistä 7 voidaan myös huomata.

- 7) Osa miehistä **pysyy** koko elämänsä *biseksuaalina* ilman, että se aiheuttaa ylipääsemättämiä ongelmiä.

Kommunikaatio ja vuorovaikutus -alaryhmä sisältää kommunikaatioon ja muuhun viestintään liittyviä verbejä. Alaryhmässä on myös yksi parisuhteessa olemiseen liittyvä verbi, EROTA (esimerkki 8). Verbi esiintyy paikoitellen merkityksessä 'olla erilainen, poiketa jstak.' (KS. s.v. *erota*), mutta pääsääntöisesti kollokaatti noudattaa merkitystä 'mennä t. joutua erilleen, eroon jstak, erkaantua' (KS s.v. *erota*). *Seksuaalisuuden tunnustamisen* alaryhmä puolestaan sisältää verbejä, jotka esiintyvät yhteyksissä, joissa jonkun seksuaalisuus tulee ilmi tai kirjoittaja itse tulee julki oman seksuaalisuutensa kanssa. Enemmistö alaryhmään kuuluvista kollokaateista ovat nimeltään faktiiviverbejä ja verbien lausetäydennys useimmiten esitetään totena (ks. VISK § 1561) Esimerkissä 9 kollokaattia HERÄTÄ käytetään oman seksuaalisuuden ymmärtämisen yhteydessä. Olen sisällyttänyt tähän ryhmään myös monia näennäisesti kommunikaatioon ja vuorovaikutukseen liittyviä kollokaatteja, kuten KERTO ja TUNNUSTAA.

Perustelen tekemäni jaottelun sillä, että kyseiset verbit liittyvät enimmäkseen tilanteisiin, joissa tuodaan ilmi jonkun seksuaalisuus, kuten esimerkissä 10. Näin ollen katsan kollokaattien sopivan paremmin *seksuaalisuuden tunnustamisen* ryhmään kuin muussa tapauksessa sopivampaan *kommunikaation ja vuorovaikutuksen ryhmään*. Viimeinen alaryhmä sisältää muut toimintaa ilmaisevat kollokaatit, mukaan lukien VIHATA (esimerkki 11).

- 8) **Erosin** jonkin aikaa sitten pitkästä heterosuhteesta, ja oikeastaan vasta sen jälkeen olen alkanut epäillä että olen *bi*.
- 9) Alkuperäiselle kirjoittajalle vastaan lyhyesti omasta kokemuksestani, että itse olen myös "**herännyt**" omaan *biseksuaalisuuteni* olemassaoloon vasta aikuisiällä (joka vastoin yleistä luuloa on erittäin yleistä, tästä lisää mm. Heusalan kirjassa) johtuen ilmeisesti siitä, että olen löytänyt nykyisen elämäkumppanini jo 15-vuotiaana, eikä minulla siten ole ollut ajatuksia romanttisessa tai seksuaalisessa mielessä kehenkään muuhun, ei omaan eikä vastakkaiseen sukupuoleen.
- 10) Sain vihdoinkin **kerrottua** parhaalle ystävälleni *biseksuaalisuudestani*, ystävä otti asian hienosti.
- 11) Olen *biseksuaali* joten en **vihaa** homoja.

Toinen 26 kollokaattia sisältävä merkitysryhmä on *ihmiset ja ryhmät*, joka sisältää henkilöihin viittaavia pronomineja ja substantiiveja sekä yksittäisten ihmisten nimiä. Merkitysryhmään kuuluvat kollokaatit ovat näkyvissä kokonaisuudessaan taulukossa 4.

TAULUKKO 4 Merkitysryhmä *ihmiset ja ryhmät*.

ihmiset

BTM, HETEROMIES, HETERONAINEN, JOUKKO, KAAPPIHOMO, PARI, PARISKUNTA, RYHMÄ, TOP, TYTTÖYSTÄVÄ, UKKOMIES, UKM, USKOVAINEN, VAIMO, VÄESTÖ

pronominit

ITSE, JOKAINEN, KUMPIKIN, MOLEMMAT

henkilöt

ANTTI, ARI, MANNERHEIM, MIRA, SAULI, SEPPO, TYNKKYNEN

Olen jaotellut merkitysryhmän kolmeen eri alakategoriaan. Ensimmäiseen alamerkitysryhmään sijoitin suurempiin ihmisryhmiin viittaavat sanat sekä tietynlaiseen ihmiseen viittaavat substantiivit, toiseen alaryhmään pronominit ja viimeiseen erisnimet. Erilaisia ihmisryhmiä kuvaavia sanoja esiintyy aineistossa paljon. Tämä selittyy yhtäältä sillä, että keskustelupalstalta haetaan samassa tilanteessa olevia ihmisiä ja ylipäättään samaistuttavuutta (esimerkki 12). Toisaalta keskustelupalstalla käydään myös keskustelua sellaisista ihmisryhmistä, joihin kirjoittaja itse ei kuulu (esimerkki 13). Tyypillisesti tällainen keskustelu perustuu oletuksiin ja on hyvin yleistävää. *Henkilöt*-alaryhmässä esiintyy erisnimiä erilaista konteksteista. Ryhmä sisältää kuvitteellisten ihmisten nimiä (SEPPO), politiikkaan liittyviä ihmisiä (TYNKKYNEN), sekä tv-

ohjelmista tuttuja nimiä, tässä tapauksessa Big Brother -tv-ohjelmaan osallistuneita henkilöitä (MIRA, SAULI) (esimerkki 14).

- 12) Olen yli viisikymppinen *bi ukm*, jota alkanut pänniä tämä seuranhaun vaikeus.
- 13) suuri osa heteromiehistä hyväksyisi kulli pystyssä ajatuksen että heidän naisensa on *bi*, mutta heteronaisista tuskin kovinkaan moni pitäisi ajatusta omasta *bi*-miehestä hyväksyttävänä, joista vielä harvempi pitäisi sitä seksuaalisesti kiinnostavana yksityiskohtana.
- 14) Onko BB **Sauli** homo vai *bi*????

Kolmantena käsittelen *seksuaalisuuden määrittelyn* ryhmän, joka muodostuu 23 kollokaatista. Merkitysryhmään kuuluvat kollokaatit on listattu taulukkoon 5.

TAULUKKO 5 Merkitysryhmä *seksuaalisuuden määrittely*.

identiteetti ja itsemäärittely

CURIOUS, HENKINEN, KOKEILUNHALUINEN, KUTSUA, LUOKITELLA, MIELTÄÄ, OMATA, PIIRRE, POHJIMMILTAAN, TUNNISTAA, UTELIAS

terminologia ja käsitteiden määrittely

MÄÄRITELLÄ, MÄÄRITELMÄ, SANA, TARKOITTAAN, TERMI

joustavuus

AINAKIN, ASTE, EDES, KORKEINTAAN, TAIPUMUS, VAHVASTI, VÄHINTÄÄN

Seksuaalisen määrittelyn ryhmä jakautuu kolmeen alaryhmään. *Identiteetti ja itsemäärittely* -alaryhmään kuuluvat sellaiset kollokaatit, jotka liittyvät pääasiassa oman seksuaalisuuden määrittelemiseen. Tällaisia kollokaatteja ovat esimerkiksi CURIOUS ja MIELTÄÄ (esimerkki 15). *Terminologia ja käsitteiden määrittely* -alaryhmä sisältää puolestaan biseksuaalisuuden käsitteen määrittelyyn liittyviä kollokaatteja, kuten MÄÄRITELMÄ ja TERMI (esimerkki 16). Viimeinen alaryhmä *joustavuus* koostuu enimmäkseen adverbeista, joiden avulla tuodaan esiin biseksuaalisuuteen liittyvää asteisuutta ja joustavuutta. Tähän ryhmään kuuluu muun muassa esimerkissä 17 esiintyvä kollokaatti EDES. Ryhmään kuuluvaa KORKEINTAAN-adverbia voidaan Kotuksen mukaan käyttää luvuin ilmaistavasta määrästä, kuten esimerkiksi rahasummista tai kellonajoista (KS s.v. *korkeintaan*). Sanan käyttö biseksuaalisuuden yhteydessä luo kuvitelman siitä, että olisi olemassa jokin määrä tai asteikko, joka kuvastaa ihmisen biseksuaalisuutta tai seksuaalisuutta ylipäätään (esimerkki 18). Tämä myös vahvistaa näkemystä siitä, että seksuaalisuus on joustava ja liukuva käsite.

- 15) Mistä tiedän olenko oikeasti *bi* vai ainoastaan *bi-curious*?
- 16) *Biseksuaalikin* on sikäli huono **termi**, että se ei erityisen hyvin kuvaa *biseksuaalisuuden* laajaa kirjoa.
- 17) Mä torjuin siksi kun en ole lesbo enkä **edes** *bi*.
- 18) En ole homo, **korkeintaan** vähän *bi* :)

Taulukossa 6 on listattu merkitysryhmien *seksuaalinen identiteetti* ja *sukupuoli* kollokaatit. Tutkimuksen aiheen myötä tällaisten merkitysryhmien syntyminen oli olettavissa.

TAULUKKO 6 Merkitysryhmät *seksuaalinen identiteetti* ja *sukupuoli*.

Seksuaalinen identiteetti	Sukupuoli
ASEKSUAALI, GAY, HETERO, HETEROSEKSUAALI, HETEROSEKSUAALISUUS, HETEROUS, HOMO, HOMOMIES, HOMOSEKSUAALI, HOMOSEKSUAALINEN, HOMOSEKSUAALISUUS, HOMOUS, L, LEPAKKO, LESBO, LESBONAINEN, LESBOUS, PAN	JÄTKÄ, KUNDI, M, MIESPUOLINEN, MUIJA, N, NAISPUOLINEN, POIKA, TRANS, TRANSSEKSUAALI, TRANSU, TRANSVESTIITTI, TYTTÖ

Seksuaalisen identiteetin merkitysryhmässä esiintyy monipuolinen kirjo erilaisia seksuaalisuuksia. Osa seksuaalisuuksista esiintyy merkitysryhmässä useaan kertaan synonymian vuoksi (esim. L, LEPAKKO, LESBO). Kollokaatit HETEROMIES ja HETERONAINEN käsitelin merkitysryhmässä *ihmiset ja ryhmät* taulukossa 4. Tällainen jaottelu perustuu siihen, että edellä mainitut kaksi kollokaattia esiintyvät useammin yhteyksissä, joissa on kyse tietystä ihmisryhmästä, ei niinkään pelkästään seksuaalisuudesta. Sen sijaan selkeästi seksuaalista identiteettiä kuvastavan kollokaatin HETERO ja sen synonyymit olen sisällyttänyt tässä esiteltävään merkitysryhmään.

Merkitysryhmä *sukupuoli* (taulukko 6) sisältää nimensä mukaisesti kaikki sukupuoleen liittyvät kollokaatit. Tähän ryhmään kuuluu myös kollokaatti TRANSVESTIITTI. Sanalla viitataan ihmiseen, joka tilapäisesti tai säännöllisesti pukeutuu tai laittautuu toisen (binäärisen) sukupuolen mukaan kuin mikä hänelle on määritelty syntymässä (Huuska, 2021, s. 53; Seta ry). Transvestismi ei useimmiten kuitenkaan vaikuta yksilön sukupuoli-identiteettiin eli transvestiitit ovat usein tyytyväisiä syntymässä määritettyyn sukupuoleensa (Huuska, 2021, s. 53). Kyseessä ei siis ole binäärinen tai ei-binäärinen sukupuoli, vaan mieltymys ilmaista itseään ylittämällä sukupuolen rajat. Transvestismi kuitenkin liittyy sukupuoleen, minkä vuoksi on perusteltua sisällyttää se merkitysryhmään sukupuoli. Satunnaisesti aineistossa TRANSVESTIITTI-sanaa käytetään myös synonyymina sanalle *transsukupuolinen*, mitä se ei kuitenkaan ole. Huomionarvoista on myös se, että vaikka kollokaateissa esiintyy nimitys TRANSSEKSUAALI, ei käsitteellä ole mitään tekemistä seksuaalisuuden kanssa. Oikea termi kuvastamaan ihmisen sukupuoliristiriitaa syntymässä määritettyä sukupuolta kohtaan on *transsukupuolisuus*, joka ei kuitenkaan nouse esiin tutkimukseni kollokaattilistassa, vaikka

aihe puhututtaa aineistossani. Arkisissa tilanteissa, kuten verkkokeskustelupalstoilla näitä termejä käytetään helposti sekaisin.

Taulukossa 7 esitellään merkitysryhmät *spekulaatio ja pohdinta, selittäminen ja tarkennus* sekä *vaihtoehtoisuus*.

TAULUKKO 7 Merkitysryhmät *spekulaatio ja pohdinta, selittäminen ja tarkennus* sekä *vaihtoehtoisuus*.

Spekulaatio ja pohdinta	Selittäminen ja tarkennus	Vaihtoehtoisuus
EHKÄ, ENTÄ, EPÄILLÄ, ILMEISESTI, KAI, KENTIES, KUULOSTAA, LUULLA, LUULTAVASTI, MAHDOLLISESTI, PÄÄTELLÄ, SAATTAAN, SELVÄSTI, TAITAA, TODENNÄKÖISESTI, TUSKIN, VARMAAN	ELI, ESIMERKIKSI, KYLLÄKIN, LISÄKSI, NIMENOMAAN, NIMITTÄIN, OIKEASTI, TAVALLAAN, TIETENKIN, TOSIN	JOKO, SIJAAN, SITTEENKIN, TAI, TMS, VAI

Spekulaatio ja pohdinta -ryhmä sisältää kollokaatit, jotka esiintyvät (seksuaalisuutta) spekuloidessa kontekstissa (esimerkki 19). Ryhmän kollokaatteja käytetään paljon yhteyksissä, joissa esimerkiksi oletetaan jonkun toisen seksuaalisuudesta jotain. *Selittämisen ja tarkentamisen* merkitysryhmä sisältää adverbeja, partikkeleja sekä konjunktioita. Kollokaattien funktio aineistossa on selittää tai määritellä jotain asiaa, tyypillisimmin seksuaalisuutta (esimerkki 20). Osa kollokaateista toimii myös lisäävänä osana, kun jo mainittua asiaa halutaan vielä tarkentaa jotenkin. *Vaihtoehtoisuus*-ryhmä puolestaan sisältää sellaiset kollokaatit, joiden funktio on ilmentää optiota. Tässä tapauksessa nimenomaan seksuaalisuudelle annetaan tiettyjä vaihtoehtoja. Ryhmä sisältää paljon konjunktioita, ja kollokaatit esiintyvät useimmiten listauksissa (esimerkki 21).

19) Ystäväsi isovelji on **todennäköisesti** *biseksuaali*

20) No kyseessä ovat tietenkin *biseksuaaliset*, joiden tapana on olla sekä miesten, että naisten kanssa

21) Olen koko elämäni miettinyt, että olenko lesbo vai hetero **vaiko** *biseksuaali*.

Ominaisuudet-merkitysryhmä (ks. taulukko 8) sisältää pääasiassa kuvailevia adjektiiveja. Suurin osa kollokaateista esiintyy foorumilla käytävän seuranhaun yhteydessä, joka muodostaakin oman merkitysryhmänsä seuranhaku. Kollokaatit liittyvät mahdollisen tulevan tai nykyisen kumppanin tai kirjoittajan itsensä kuvailuun (esimerkki 22). Ryhmän kollokaatti VARATA esiintyy aineistossa lähinnä muodossa *varattu*. Kollokaatti kuuluu *ominaisuuksien* ryhmään, sillä *varattu* esiintyy aineistossa enimmäkseen merkityksessä 'parisuhteessa oleva' (KS s.v. *varata*). *Seuranhaun*

merkitysryhmä (ks. taulukko 8) koostuu sanoista, jotka liittyvät jo mainittuun keskustelupalstalla käytävään seuranhakuun (esimerkki 23). Kollokaatti SEURATA on mukana tässä ryhmässä virheellisen lemmatsoinnin vuoksi. Todellisuudessa aineistossa SEURATA-kollokaatti viittaa *seura*-sanana partitiivimuotoon *seuraa*. Kollokaatti T puolestaan on lyhenne sanasta *terveisin*.

- 22) Sinulle en aseta mitään vaatimuksia ja mulle on ihan se ja sama oletko pitkä, pätkä, **hoikka**, pyöreä, **vapaa**, **varattu**, hetero, *bi*, lesbo, homo, **terve**, vammainen, työelämäs, eläkkeellä tms.
- 23) 17-vuotias *bi* poika **etsii** juttuseuraa samanhenkisestä pojasta, ei muita kriteereitä kuin ikä 15-18 :)

TAULUKKO 8 Merkitysryhmät ominaisuudet, seuranhaku, suhtautuminen ja samaistuttavuus.

Ominaisuudet	Seuranhaku	Suhtautuminen	Samaistuminen
ELÄVÄ, ENTINEN, HOIKKA, KOKEMATON, LUOTETTAVA, NAIMISSA, TERVE, USKOLLINEN, VAPAA, VARATA, YLPEÄ	ETSIÄ, HEI, KIK, LÖYTYÄ, MOI, SEURA, SEURATA, T, VAILLA	AVOIMESTI, JULKISESTI, KELVATA, ONNEKSI, PIDETÄ, VIKA	MYÖS, SAMOIN

Suhtautumisen merkitysryhmä (ks. taulukko 8) puolestaan sisältää suhtautumiseen ja asennoitumiseen liittyvät kollokaatit. Ryhmän kollokaatit ovat enimmäkseen adverbeja, joiden kautta tuodaan esiin omia näkemyksiä ja tietynlaisia asenteita kyseessä olevaa aihetta kohtaan. Lisäksi merkitysryhmän kollokaateilla tuodaan esiin kirjoittajan omaa tai jonkun muun suhtautumista tai asennetta biseksuaalisuutta kohtaan. Esimerkiksi JULKISESTI-kollokaattia hyödynnetään, kun keskustellaan seksuaalisuuden julkisuudesta ja siitä, miten muut ihmiset suhtautuvat siihen (esimerkki 24). PIDETÄ-kollokaatti on väärin lemmatsoitunut ja esiintyy aineistossa *pitää*-verbin Kielitoimiston sanakirjan mukaisessa merkityksessä 'olla jstak jtak mieltä, katsoa, luulla jksik t. jonkinlaiseksi' (KS s.v. *pitää*) (esimerkki 25). Viimeisenä taulukossa on *samaistumisen* merkitysryhmä (ks. taulukko 8), joka sisältää kollokaatit, joilla halutaan osoittaa yhteenkuuluvuutta ja paikoin myös vertaistukea. Merkitysryhmä sisältää kaksi adverbia, MYÖS ja SAMOIN, jotka pääsääntöisesti toimivat yhteyksissä, joissa halutaan jakaa samoja tunteita tai kokemuksia, tai tuoda muuten omaa näkökulmaa jo käynnissä olevaan keskusteluun (esimerkki 26).

- 24) **Julkisesti** ihmiset tietävät minun olevan *bi* ja sen vuoksi koen saavani muutenkin syrjintää
- 25) *Biseksuaalisuutta* **pidetään** yhä vain "siirtymävaiheena" heterosta homoksi, vaikka monet viettävät koko elämänsä *biseksuaalina*.

26) mä **myös** ukkomies ja *bi* ja touhukavereita on monta

Loput kolme merkitysryhmää ovat nähtävillä taulukossa 9. *Määrä* -ryhmään sijoitin kollokaatit, joilla ilmaistaan määrää. Osa näistä liittyy seksuaalisuuden kuvaamiseen määrällisyyden kautta, mutta sanoilla on myös muita määrään liittyviä funktioita. Kollokaatti KOLMAS liittyy seksi- ja parisuhteiden kolmansiin osapuoliin (esimerkki 27).

TAULUKKO 9 Merkitysryhmät *paikat*, *määrä* sekä *aika ja ikä*.

Määrä	Paikat	Aika ja ikä
ENEMMÄN, ENITEN, HARVA, HIEMAN, HIUKAN, KOLMAS, MÄÄRÄ, OSA, USEAMPI, VÄHEMMÄN	ALUE, LESBOPALSTA, OULU, PALSTA, SEUTU, TALO, TURKU, TÄÄLLÄ, TÄÄLTÄ	SILLOIN, TÄNÄÄN, V, VUOTIAS

27) Saattaapi johtua siitä, että melko usein näkee sanan "*bi*" sellaisessa yhteidessä kuin "onko ketään lesbo- tai bi-naista **kolmanneksi** pyöräksi bi-naiselle ja miehelle?" tai "kokeilunhaluinen *bi* etsii lesboa tai bi-naista yhdeksi yöksi...".

Paikat -merkitysryhmä (taulukko 9) koostuu sijaintiin viittaavista sanoista sekä eris- ja yleisnimisistä paikannimistä. Tässä ryhmässä on nähtävillä erilaisia biseksuaalisuuteen liittyviä puheenaiheita, kuten TV – ohjelma BigBrother (TALO), seuranhaku (SEUTU, OULU, TURKU) ja keskustelualueisiin liittyvä keskustelu (LESBOPALSTA, PALSTA). *Aika ja ikä* -ryhmä (taulukko 9) puolestaan sisältää nimensä mukaisesti aikaa ja ikään liittyviä ilmaisuja. Kollokaatti V on lyhenne sanasta *vuotias*. Ikään liittyvät kollokaatit esiintyvät aineistossa tyypillisesti seuranhakuun liittyvässä keskustelussa, jolloin on jokseenkin oleellisesti tietää keskusteluun osallistuvien iät.

TAULUKKO 10 Merkitysryhmä *muut*.

AI, AUTOMAATTISESTI, ILMIO, JOO, MUOTI, SIIS, TODELLISUUS

Lopuksi sellaiset kollokaatit, jotka eivät sopineet yhteenkään edellä esitettyyn merkitysryhmään, sijoitin ryhmään *muut*, jonka sisältö on nähtävissä taulukossa 10. Ryhmän sisältö on monipuolinen, sillä ryhmään kuuluu niin partikkeleita kuin semanttisesti tarkempia sanoja. Esimerkiksi kollokaatit AI ja JOO ovat dialogipartikkeleita, jotka toimivat lähinnä osana keskustelua (ks. VISK § 797). Kollokaatit ILMIO ja MUOTI mukailevat aineistossa suhtautumisen merkitysryhmää ja sen kollokaatteja. Näitä kollokaatteja käytetään biseksuaalisuuden yhteydessä tarkoituksena korostaa seksuaalisuuden ohimenevyyttä.

4.3 Diskurssiprosodia

Kuten luvussa 2.1.2 kerrotaan, diskurssiprosodially haetaan aineistossa esiintyviä puhujien asenteita ja sen tarkoituksena on tarkastella aineistossa esiintyvää positiivisuutta, negatiivisuutta ja neutraaliutta. Merkitysryhmien nimet ovat neutraaleja, eikä niiden perusteella pysty havaitsemaan kollokaateissa tai muuten aineistossa esiintyvää positiivisuutta tai neutraaliutta. Sen sijaan kollokaatit itsessään ovat pääsääntöisesti neutraaleja. Nostan seuraavaksi esiin muutamia sellaisia kollokaatteja, joiden kautta on mahdollista tarkastella aineistossa esiintyvää niin positiivista kuin negatiivistakin diskurssiprosodiaa.

Suhtautumisen merkitysryhmä sisältää merkittävän paljon sekä positiivisia että negatiivisia kollokaatteja. Toisaalta merkitysryhmän kollokaatteja yhdistävä tekijä on jonkinlaisen asenteen esiin tuominen. Ryhmän positiivisia ilmauksia tuottavat kollokaatit ovat AVOIMESTI ja ONNEKSI. Kielitoimiston sanakirjan (KS s.v. *avoimesti, avoin*) mukaan avoimesti vertautuu sanaan avoin, joka puolestaan saa useita eri merkityksiä. Aineistossa sana esiintyy merkityksissä 'julkinen', 'selvä, ilmeinen, ilmi-' ja 'avomielinen, salailematon, rehellinen, vilpitön, suora, rehti'. Kollokaatilla ilmaistaan henkilön avoimuutta oman seksuaalisuutensa kanssa ja näin ollen myös rehellisyyttä itselleen sekä muille (esimerkki 28). Paikoitellen sana esiintyy myös negatiivisissa yhteyksissä, joissa avoimuus seksuaalisuudesta on johtanut ikäviin asioihin, kuten kiusaamiseen tai tuomitsemiseen. Biseksuaalit siis pelkäävät olla avoimia omasta seksuaalisuudestaan, sillä avoimuus voi johtaa *hyväksymättä tulemiseen*, jolloin ihminen saattaa kokea *kärsivänsä* omasta seksuaalisuudestaan (esimerkki 29). ONNEKSI merkitsee kielitoimiston sanakirjan (KS s.v. *onneksi, onni*) mukaan sitä, että jokin asia on hyvä ja tuo syvää tyytyväisyyttä tai riemua, ja tämä merkitys käy ilmi myös aineistossani (esimerkki 30). Joko oma seksuaalisuus mielletään onnea tuottavaksi asiaksi tai jokin muu seksuaalisuuteen liittyvä seikka nähdään positiivisena.

28) Olen **avoimesti** *biseksuaali* ja se tuntuu hyvältä.

29) mutta kyllä siitä tavallaan kärsii ihminen kun ei voi **avoimesti** näyttää tai sanoa että on *bi* koska silloin tietäisi että kaikki tuomitsisivat sut ja eivät hyväksyisi niinku mun mutsi ja sukulaiset jotkut niistä hyväksyy *bi* seksuaalisuuden mutta mutsi ei hyväksy....

30) **Onneksi** olen *biseksuaali* nainen!

Merkitysryhmässä negatiivisia ilmauksia tuottavaa puolestaan esimerkiksi kollokaatti VIKKA. Tällekin sanalle kielitoimiston sanakirja (KS s.v. *vika*) antaa useita eri merkityksiä, mutta aineistossa vahvimmin esiintyvät merkitykset 'sairaus, häiriö, vamma, vajavuus' sekä 'ihmisen haitalliseksi katsotuista ominaisuuksista, luonteenpiirteistä tms.'. Substantiivin käyttö aineistossa viittaa tyypillisesti siihen, että biseksuaalisuuden nähdään olevan haitallinen ominaisuus ihmisessä ja näin ollen

eräänlainen *vika* (esimerkki 31). Toisaalta kuitenkin sanaa ei käytetä tarkoituksessa, jossa halutaan puhua biseksuaalisuudesta pahaa. Pikemminkin VIKKA esiintyy silloin, kun halutaan kyseenalaistaa jonkun muun sanomaa, joka puolestaan on tulkittu negatiivisena ilmauksena. Esimerkissä 31 kirjoittaja hyödyntää *vika*-sanaa juuri tällä tavoin ja viittaa sanalla johonkin keskustelussa aiemmin mainittuun.

31) Mitä vittua, onko siinä jotain **vikaa** jos on *bi*?

Yleisesti aineistoa tarkastellessa negatiivisen vivahteen saavia kollokaatteja esiintyy enemmän verrattuna positiivisiin kollokaatteihin. Tällaisia kollokaatteja ovat esimerkiksi TRANSU, MUOTI ja ILMIÖ sekä VIHATA. *Transu* on halventava nimitys transvestiitista tai transsukupuolisesta henkilöstä (KS s.v. *transu*). Aineistossa sana kuitenkin esiintyy niin positiivisessa kuin negatiivisessäkin kontekstissa. Itse asiassa suurin osa ilmauksista on positiivista diskurssiprosodiaa, vaikka sanan varsinainen merkitys onkin negatiivinen. Tähän vaikuttaa osaltaan varmasti se, että aineistoa on kerätty pitkältä aikaväliltä. Esimerkiksi 2000-luvun alussa suomalaiset ihmiset eivät välttämättä olleet niin tietoisia termin halventavuudesta. Toisaalta myös termin käyttäjät kuuluvat itse kyseessä olevaan yhteisöön (esimerkki 32), jolloin tavoitteena saatetaan olla halventavan nimityksen valtaus takaisin vähemmistön omaan käyttöön, kuten esimerkiksi *queerin* kohdalla (ks. esim. Jantunen & Surkka, 2022, s. 164–165). Vaikka termin käyttö aineistossa pääasiassa luo positiivisia ja neutraaleja ilmauksia, ovat myös negatiivisuus ja vihapuhe lievästi läsnä, kuten voidaan havaita esimerkeistä (esimerkit 33 ja 34), joissa *transut* listataan yhdessä kirjoittajan näkökulmasta negatiivisten tai muuten ongelmallisten ryhmien kanssa, kuten *itsensäpaljastelijoiden* ja *pedofiilien*. Myös aiemmissa tutkimuksissa on tehty havaintoja, joissa seksuaali- ja sukupuolivähemmistöjä rinnastetaan muihin vähemmistöryhmiin tai edellä mainitun tavoin kirjoittajan näkökulmasta ongelmallisiin ryhmiin (ks. Baker, 2005, s. 69–70; Jantunen, 2018b, s. 37).

32) **moi** olen 42 *bi transu*.

33) **Transut, homot, lesbot**, leikkauksella värkkinsä vaihtaneet, *biseksuaalit*, hauvelin naineet, perse-arskat, itsensäpaljastajat, genitaalinsa lävistäneet pervot ja kikkeliään venyttäneet sadomasokistit tervemenoa Pakistaniin!

34) Kyrpä ylös jotka on täyskokemattomia 33-vuotiaina EIKÄ oo **homoja, transuja**, *biseksuaalisia*, **aseksuaalisia**, nekro-, zoo- tai pedofiilejä, lihavia, työttömiä

Kollokaatit MUOTI ja ILMIÖ käsittelen yhdessä, sillä aineistossa kollokaatit esiintyvät yhdyssanana *muoti-ilmiö*, joko yhteen kirjoitettuna tai erikseen. Sanat sellaiseen kontekstista irrotettuna eivät luo negatiivisia assosiaatioita, ja kielitoimiston sanakirjan (KS s.v. *muoti-ilmiö*) määritelmä 'nopeasti ohimenevä muoti-ilmiö' ei myöskään luo negatiivista asennetta. Ottaen kuitenkin huomioon tutkimukseni noodin, sanan tai sanojen sävy muuttuu ikäväksi ja jopa tuomitsevaksi. Biseksuaalisuuden tai

minkä tahansa seksuaalisuuden kuvaileminen ohimeneväksi ilmiöksi antaa vaikutelman siitä, että kyseessä ei ole todellinen ja pysyvä ominaisuus (esimerkki 35). Tällainen vähemmistöön kuuluvan ihmisen kokemusten tai minäkuvan pitäminen ohimenevänä voi tarkoittaa yksilölle sitä, ettei tulevaisuutta nähdä lainkaan olemassa olevana (Taavetti, 2015, s. 149). Näin ollen on perusteltua esittää, että molemmat kollokaatit luovat biseksuaalisuudelle negatiivista diskurssiprosodiaa.

- 35) Toivottavasti tuo *bi ilmiö* jo jossain vaiheessa alkaa poistumaan **muodista**, ollut varmaan koko 2000 luvun kaikkien ihkulesbojen sekä **homomiesten** roolina.

VIHATA-kollokaatti negatiivisten asenteiden synnyttäjänä puhuu puolestaan. *Vihata*-verbi tarkoittaa lyhykäisyydessään 'vihan tuntemista jotakin tai jotakuta kohtaan' (KS s.v. *vihata*). Verbistä johdettu *viha*-substantiivi puolestaan merkitsee 'voimakasta pahansuopuutta, raivoa tai vastenmielisyyttä jotakin tai jotakuta kohtaan' (KS s.v. *viha*). Verbiä ei kuitenkaan aina käytetä aineistossa kohdistuen biseksuaalisuuteen, vaan vihan kohteena ovat esimerkiksi miehet, naiset, uskovaiset ja muut vastaavat ihmisryhmät. Toisinaan keskustelupalstan käyttäjät ilmaisevat vihaansa koko maailmaa kohtaan. Tiivistetysti aineistossa viha kohdistuu sekä biseksuaalisiin että biseksuaalien toimesta muihin ihmisiin ja asioihin, enemmän kuitenkin biseksuaalisiin (esimerkki 36).

- 36) Kaiken lisäksi olen jopa pohtinut, jos en olekaan **lesbo** vaan kaikkien **lesbojen** kammoama ja **vihaama bi**, vaikka **lesbona** olen itseäni pitänyt jo yli 10 vuotta.

Aineistossa esiintyy myös positiivisia asenteita tuottavia kollokaatteja. Tällaisia kollokaatteja ovat esimerkiksi YLPEÄ ja USKOLLINEN. *Ylpeä* saa kielitoimiston sanakirjassa (KS s.v. *ylpeä*) merkityksen 'itseensä t. aikaansaannokseensa onnellisen tyytyväinen, omanarvontuntoinen; korosteisen itsetietoinen, kopea, koppava, pöyhkeä, mahatta, leuhka'. Merkitykseen liittyy myös negatiivisuutta 'koppavan' ja 'pöyhkeän' kautta, mutta aineistossa ylpeä esiintyy positiivisena. Adjektiivia käytetään enimmäkseen kuvaamaan sitä, miten joku on ylpeä ja iloinen omasta seksuaalisuudestaan (esimerkki 37). Uskollinen puolestaan viittaa lojaaliuteen ja kiintymykseen tai johonkuhun, kellä ei ole suhteen tai avioliiton ulkopuolisia suhteita (KS s.v. *uskollinen*). Jälleen kyseinen kollokaatti tuottaa sekä negatiivisia että positiivisia asenteita. Negatiivisuus syntyy siitä, että biseksuaaleja pidetään kykenemättöminä uskolliseen parisuhteeseen, sillä stereotypian mukaan biseksuaalit pettävät aina, koska he ovat kiinnostuneita kaikista ihmisistä sukupuoleen katsomatta (esimerkki 38) (ks. esim. Lehtonen, 2015; Kangasvuo, 2014). Nostan USKOLLINEN-kollokaatin kuitenkin positiivisten diskurssiprosodioiden joukkoon, sillä enemmistö kollokaatin esiintymistä puhui biseksuaalisuuden puolesta ja biseksuaalien kyvystä olla uskollisia parisuhteelleen "niin kuin heterot ja homotkin" (esimerkki 39).

- 37) Minä olen *biseksuaali* ja olen **ylpeä** siitä.
- 38) **Uskollinen** ja *Bi*. Nuo kaksi asiaahan kumoavat toisensa. Olen seurustellut monen *bi* miehen kanssa, eivätkä he todellakaan ole olleet **uskollisia** kenellekään.
- 39) En sallisi, ja suurin osa *biseksuaaleista* varmasti haluaa elää puolin ja toisin **uskollisessa** suhteessa ihan niin kuin **heterot** ja **homotkin**.

Vaikka kollokaateissa on positiivisuuden ja negatiivisuuden vivahteita, ovat ne silti enimmäkseen neutraaleja. Tähän vaikuttaa muun muassa se, keiden äänet aineistossani pääsevät eniten kuuluviin. Ottaen huomioon, että Suomi24-keskustelupalstalla on erikseen keskustelualueita eri seksuaalivähemmistöille, mukaan lukien biseksuaaleille, suurin osa keskustelusta on oletettavasti lähtöisin seksuaalivähemmistön sisästä. Tähän voi vaikuttaa myös se, ettei biseksuaalisuus ilmiönä välttämättä ole niin tiedostettua suuremman yleisön keskuudessa.

4.4 Diskurssianalyysi

Aineistosta nousee esiin vahvimpina seuraavat viisi diskurssia:

1. biseksuaalisuus määrittelyn kohteena
2. biseksuaalisuus homouden ja heterouden välimaastona
3. seksuaalisuuden moninaisuuden diskurssi
4. biseksuaalisuus kiehtovana ilmiönä
5. biseksuaalisuus ja ihmissuhteet.

Diskurssit muodostuivat osin merkitysryhmien pohjalta ja osin aineiston muun tarkastelun tuloksena. Diskurssien oheen poimitut esimerkit eivät yleensä ole sisällöltään ainutlaatuisia, vaan ne edustavat myös muita samankaltaisia viestejä ja siten kuvastavat kyseessä olevaa diskurssia.

Syrjinnän diskurssi ei nouse viiden merkittävimmän diskurssin joukkoon, mutta aineistossa esiintyi hieman biseksuaaleihin kohdistuvaa kritiikkiä liittyen keskustelun alueen valintaan. Suomi24-keskustelupalstalla on eri keskustelualueet eri aiheille. Esi-tetty kritiikki noudatti yleensä kaavaa, jossa lesbot-keskustelun alueen käyttäjät ilmaisevat tyytymättömyyttään siihen, että lesbopalstalla käydään biseksuaalisuutta koskevaa keskustelua. Keskustelufoorumilla on myös biseksuaalisuudelle oma keskustelun alueensa, mutta keskustelun taso tai tyyli ei ilmeisesti miellytä kuitenkaan kaikkia biseksuaalisuudesta kiinnostuneita, mikä aiheuttaa siirtymisen lesbopalstalle. Lagus ym. (2016, s. 10) huomauttavat myös lesbojen keskustelun alueen olevan erittäin tiivis. Lesbopalstan aktiiviset käyttäjät pyrkivät pitämään keskustelun palstalle sopivana. Käyttäjät toisinaan myös sanallisesti yrittävät häätää palstalta pois sellaisia käyttäjiä, jotka aloittavat lähettävät palstalle biseksuaalisuutta koskevia viestejä. Vaikka biseksuaalisuuteen liittyä myös naisten välinen rakkaus, kiintymys ja veto voima, eivät he

silti ole tervetulleita lesbojen omalle keskustelualueelle. Aineistosta ei kuitenkaan tule esiin sellaista diskurssia, jossa homot käyttäytyisivät syrjivästi biseksuaaleja kohtaan.

Uskonnon vaikutus keskusteluun ei tule juurikaan ilmi kollokaateista, mutta aineistossa esiintyy muutamia viestejä, joissa esimerkiksi omaa mielipidettä on perusteltu uskonnolla. Ainut uskontoon viittaava kollokaatti USKOVAINEN kuitenkin tavallaan tuo ilmi sitä, että uskontokin on osa keskusteltua, vaikkakin yleisimmin sellaisessa yhteydessä, jossa pohditaan, miten sovittaa yhteen oma seksuaalisuus ja uskonnollisuus.

Vihadiskurssia ei tutkielmani kollokaateista synny (vrt. Jantunen, 2018a). On kuitenkin huomioitavaa, että vihapuhetta tuottavia ilmauksia silti esiintyy aineistossa, vaikka ne eivät tutkielmani kollokaattilistaan päätyntykään. Aineistosta löytyi muun muassa viestejä, joissa joku kertoi kokeneensa väkivaltaa seksuaalisuutensa vuoksi. Pääasiassa keskustelu on kuitenkin neutraalia, mihin varmasti vaikuttaa se, kuka tai ketkä saavat äänensä kuuluviin keskustelualueella. Tässä tapauksessa iso osa keskustelijoista kuuluvat itse johonkin seksuaali- tai sukupuolivähemmistöön, jolloin keskustelu seksuaalisuuden moninaisuudesta on myös mahdollisesti neutraalimpaa kuin se muuten olisi. Esimerkiksi Jantunen (2018a) artikkelissa homouden ja heterouden diskursseista nousee esiin molemmat uskonto- ja vihadiskurssi. Vaikka kyseisessä tutkimuksessa on oman tutkielmani tavoin hyödynnetty Suomi24-korpusta, eroaa oman tutkielmani tulokset siitä huomattavasti tältä osin.

4.4.1 Biseksuaalisuus määrittelyn kohteena

Merkittävimpänä diskurssina aineistosta selkeästi nousi esiin biseksuaalisuuden määrittämisen diskurssi, joten aloitan diskurssien käsittelyn siitä. Biseksuaalisuuden määrittely kohdistuu niin biseksuaalisuuden käsitteeseen ja biseksuaaliksi identifioituvaan ihmiseen kuin biseksuaalin tunnistamiseen ulkoisista tekijöistä tai ominaisuuksista. Diskurssin keskiössä on kuitenkin jonkinlaisen määritelmän antaminen tai sen hakeminen biseksuaalisuudelle. Vahvimmin diskurssi tulee esiin merkitysryhmässä *seksuaalisuuden määrittely*. Lisäksi viitteitä diskurssista näkyy myös ryhmässä *selittäminen ja tarkennus*. Myös esimerkiksi Kangasvuon (2005; 2014) diskurssien käsittelyssä tuodaan esiin selittävä diskurssi, joka pyrkii selittämään biseksuaalisuutta valtavirralle. Diskurssi sisältää oletuksen, että biseksuaalisuus on uusi ja tuntematon ilmiö. Omassa tutkielmassani tämä selittävä diskurssi tapahtuu enimmäkseen syvemmällä tasolla, sillä keskusteluun osallistujilla tyypillisesti on jo jonkinlainen käsitys siitä, mitä biseksuaalisuus on. Biseksuaalisuus kuitenkin esimerkkien 40 ja 41 tavoin saattaa tarkoittaa eri ihmisille eri asioita, minkä vuoksi termiä on hyvä määritellä. Esimerkissä 40 kirjoittaja perustaa näkemyksensä sille, että biseksuaalit itse kokevat seksuaalisuutensa eri tavoin, kun taas esimerkissä 41 painotetaan sitä, etteivät kaikki

biseksuaaleiksi identifioituvat ihmiset ole samanlaisia keskenään, minkä vuoksi yksi määritelmä ei välttämättä päde kaikkiin.

- 40) Ja näitä **määritelmiihän** riittää laidasta laitaan: jonkun mielestä on *bi*, jos kykenee seurustelemaan kumman vaan kanssa sukupuoleen katsomatta, jonkun mielestä riittää kiinnostus seksiin, joillekin pelkkä naisen kanssa suuteleminen on jo bisseyttä...
- 41) Eiköhän meitä *biseksuaaleja* ole niin monenlaisia, että on turha **etsiä** jotain oikeanlaisuuden **määritelmää**

Kollokaateissa esiintyy paljon luokitteluun ja määrittelyyn liittyviä sanoja, kuten esimerkiksi TARKOITTA (esimerkki 42) ja MÄÄRITELMÄ (esimerkki 43). Sanat esiintyvät tyypillisesti konteksteissa, joissa biseksuaalisuuden käsitettä selitetään auki joko itselle tai jollekulle muulle. Keskustelupalstalla määrittely toteutuu niin suorilla ja epäsuorilla kysymyksillä kuin toteavilla virkkeillä, joissa kerrotaan, mitä biseksuaalisuus tarkoittaa kirjoittajan mielestä. Ensimmäisessä esimerkissä (esimerkki 42) kirjoittaja hakee vahvistusta omalle käsitykselleen. *Eikö*-alkuisella kysymyksellä odotetaan saavan myönteinen tai neutraali vastaus (VISK §1644). Toisessa esimerkissä (esimerkki 43) kirjoittaja alleviivaa sitä, että hänen esittämänsä määrittely kuvastaa hänen omaa mielipidettään sanoilla *mun mielestä*.

- 42) **Eikö** bi-seksuaalisuus **tarkoita** että on *bi* jos tykkää seksistä kummankin sukupuolen kanssa?
- 43) Mun mielestä se **määritelmä** on suhteellisen yksinkertainen: *bi* kykenee kiinnostumaan molemmista sukupuolista seksuaalisessa mielessä.

Biseksuaalisuuden määrittelyn diskurssiin liittyy myös oman seksuaalisen suuntautumisen määrittely, jota Suomi24-keskustelupalstalla esiintyy runsaasti. Juvo-
sen (2019, 5) mukaan itsensä nimeäminen on tärkeää sekä oman identiteetin että toimijuuden tunteen syntymisen kannalta. Nykyään ihmiset voivat hyödyntää internetiä ja sen keskustelupalstoja oman seksuaalisen minäkäsityksen selvittämisessä. Oman seksuaalisuuden määrittelyyn liittyy niin kutsuttu kaapista ulostulo eli oman seksuaalisuuden tunnustaminen tai muu julkituominen. Aineistossa esiintyy paljon keskustelua ja pohdintaa siitä, onko omaa seksuaalisuutta tarpeen tuoda julki.

Aineistossa käydään myös paljon keskustelua siitä, ettei haluta luokitella itseään minkään tietyn termin alle. Jotkut ovat myös epävarmoja siitä, millä nimellä omaa seksuaalisuuttaan pitäisi kutsua. Toisaalta jotkut myös tuovat esiin sitä, etteivät kaikki halua luokitella itseään eikä niin ole pakko tehdä (esimerkki 44).

- 44) En kyllä muutenkaan tykkää **luokitella** itseäni mihinkään kastiin, mutta jos on virallisesti vastattava, niin sanoisin olevani *bi*.

Lisäksi keskustelupalstalla esiintyy kysymyksiä, joissa pohditaan sitä, mitkä tekijät tai ominaisuudet voisivat kertoa yksilön seksuaalisuudesta. Esimerkissä (45) kirjoittaja tuskailee muiden ihmisten seksuaalisuuksien tunnistamisen kanssa. Kirjoittaja toteaa, ettei hänellä *tutkaa asian suhteen*, mikä viittaisi nimenomaan siihen, että hän toivoisi tunnistavansa muiden seksuaalisuuksia pelkästään ulkoisen olemuksen kautta. Biseksuaalisuudelle yritetään etsiä sanallisen määritelmän lisäksi myös jonkinlaista konkretiaa. Kysymyksiä siitä, mistä tunnistaa biseksuaalin esiintyy runsaasti, mutta vastausta kysymykseen ei saada. Esimerkissä (44) kirjoittaja toteaa, ettei biseksuaalin ihmisen tunnistaminen ole helppoa.

- 45) Toi on mulle ikuisuus kysymys eli miten **tunnistaa** onko joku **lesbo**, *bi* vai kenties miesten perään.. jotkut näkevät sen ensi silmäyksellä, kun sitten taas minulla ei ole minkäänlaista tutkaa asian suhteen!
- 46) Mitä tuohon tunnistamiseen tulee, niin eihän se helppoa ole tuolta yöelämän ihmismassoista ketään *biseksuaaliksi* **tunnistaa**.
- 47) *biseksuaalisuutta* ymmärretään olevan monia eri **asteita**, *biseksuaaliksi* lasketaan myös ihminen joka ei harrasta tai halua seksiä oman sukupuolensa kautta mutta kiihottuu heidän kuvistaan tai fantasioi heistä.

Määrittelyn ja selittämisen diskurssiin nivoutuu myös joustavuuden diskurssi. Joustavuus ilmenee parhaiten *seksuaalisuuden määrittely* -merkitysryhmässä (ks. taulukko 5) alaryhmässä *joustavuus*. Biseksuaalisuuteen liitetään sanoja kuten *aste* ja *tai-pumus*. *Aste* voi tarkoittaa esimerkiksi 'kehittyneisyyden ja kehityksen tasoa' (KS s.v. *aste*), mikä luo mielikuvan siitä, että seksuaalisuudella olisi erilaisia kehityksen tasoja. Esimerkissä 47 viestin kirjoittaja kertoo *biseksuaalisuutta olevan monia eri asteita*. Kyseisessä viestissä implikoidaan sitä, että biseksuaalisuus ei ole samalla tavalla staattinen kuin esimerkiksi homoseksuaalisuus, vaan se on hajanaisempaa. Kirjoittaja myös määrittelee biseksuaalisuutta toimintojen ja ajattelun kautta kirjoittaessaan, ettei ihmisen välttämättä tarvitse fyysisesti toteuttaa biseksuaalisuuttaan ollakseen biseksuaali.

Biseksuaalisuutta määriteltäessä tulee väistämättä kohdanneeksi sen, että biseksuaalisuus ei ole niin yksiselitteisesti määriteltävissä kuten sellaiset seksuaalisuudet, joissa vetoa tunnetaan vain yhteen sukupuoleen. Virallisen määritelmän mukaan biseksuaali tuntee seksuaalista ja/tai emotionaalista vetovoimaa sekä omaansa että eri sukupuolta olevia kohtaan (ks. esim. Seta ry, ei pvm). Binäärisen sukupuolikäsityksen mukaan biseksuaali tuntee vetoa sekä miehiä että naisia kohtaan. Tämä vetovoima ei kuitenkaan useinkaan jakaudu tasan eri sukupuolien välillä, vaan vetovoima saattaa olla voimakkaampi yhtä sukupuolta kohtaan, mikä ei kuitenkaan poissulje toista sukupuolta. Näin biseksuaalisuus on luonteeltaan joustavaa ja liukuvaa, ja eri ihmiset kokevat biseksuaalisuuden eri tavoin. Esimerkiksi Juvonen (2020, s. 17) on havainnut tutkimuksessaan sen, että samat ja yhteisesti käytössä olevat termit eivät pidä sisälään kaikille samoja merkityssisältöjä, mutta toisaalta samanlaisia merkityssisältöjä

voidaan kuvata erilaisin termein. Tämä korostaa seksuaalisuuden yksilöllistä kokemusta ja biseksuaalisuuden moninaisuutta.

4.4.2 Biseksuaalisuus homouden ja heterouden välimaastona

Toisena diskurssina aineistosta nousee esiin biseksuaalisuuden asema homouden ja heterouden välimaastona. Diskurssi liittyy biseksuaalisuuden suhteeseen muihin seksuaalisuuksiin, erityisesti lesbouteen tai homoseksuaalisuuteen ja heteroseksuaalisuuteen. Tässä luvussa kirjoittaessani homoudesta sisällytän siihen myös lesbouden. Diskurssin keskiössä on ajatus siitä, että seksuaalisuus ikään kuin liukuu ääripäästä toiseen, ääripäiden tässä tilanteessa ollessa homoseksuaalisuus ja heteroseksuaalisuus. Biseksuaalisuutta ei nähdä aitona ja pysyvänä seksuaalisuutena, vaan oletetaan, että ajan kuluessa biseksuaali ajautuu olemaan kiinnostunut vain yhdestä sukupuolesta. Lisäksi biseksuaalisuus nähdään jonkinlaisena homouden esiasteena tai sen lievempänä muotona. Diskurssi ilmenee esimerkiksi kollokaateissa AINAKIN ja KORKEINTAAN.

Kollokaattia AINAKIN tarkastellessa voidaan huomata, miten usein kollokaattia käytetään *homo tai ainakin bi* -tyyppisissä yhteyksissä (esimerkit 48 ja 49). Sanan *ainakin* käyttö luo eräänlaisen asteikon homoseksuaalisuuden ja biseksuaalisuuden välille. Tämä saa biseksuaalisuuden näyttäytymään homoseksuaalisuuden lievempänä muotona, mikä vähentää biseksuaalisuuden merkitystä. Biseksuaalisuuden pienentämisen lisäksi esimerkissä 49 kirjoittaja tuo esiin näkemystään siitä, miten biseksuaalisuus on nykyään vähintäänkin normaalia. Tällä kirjoittaja viittaa biseksuaalisuuteen tai seksuaalivähemmistöihin ylipäätään ohimenevinä muoti-ilmiöinä, joka antaa vaikutelman siitä, että kaikki yhtäkkiä kuuluvat seksuaali- tai sukupuolivähemmistöön.

48) Oman kokemuksen perusteella paras keino on se joskus muinoin homokavereilta saatu neuvo - sovellettuna tietenkin naisiin: katso syvälle silmiin, jos mies katsoo samalla tavalla takaisin pidempään kuin kaksi sekuntia, on kyseessä melko varmasti **homo tai ainakin bi**. :) !

49) Nykyään on vähintäänkin normaalia olla **gay tai ainakin bi**.

Esimerkissä 50 homo- ja heteroseksuaalisuuteen viitataan sanoilla *täysin puhdas*. Tämä antaa ymmärtää, että biseksuaalisuus olisi ikään kuin epätäydellinen seksuaalisuutena. Samalla kirjoittaja tuo esiin näkemystään siitä, miten *suurin osa ihmisistä on periaatteessa pohjimmiltaan biseksuaaleja*. Näin kirjoittaja asettaa biseksuaalisuuden asemaan, jossa se ei välttämättä määritä ihmisen identiteettiä, vaan pikemminkin elää pinnan alla näkymättömissä. Esimerkissä 51 tuodaan esiin omaa kokemusta ja havaintoja siitä, miten biseksuaalisuus usein nähdään vain lähinnä ihmisen omana *epävarmuutena ja kahden vaiheilla roikkumisena*, kun taas heterot, lesbot sekä homot koetaan kokonaisina, täydellisinä kokonaisuuksina. Molemmissa esimerkeissä on

sanavalintojen kautta tuotu esiin biseksuaalisuuden aseman alemmuus verrattuna muihin tunnetumpiin seksuaalisuuksiin, joita usein pidetään selväpiirteisinä biseksuaalisuuteen verrattuna. Molemmissa esimerkeissä käsitellään biseksuaalisuuden asemaa epämääräisenä ja häilyvänä seksuaalisuutena, johon liittyy negatiivisia assosiaatioita, kuten epävarmuutta ja hämmentävyyttä.

- 50) Hyvin harva on täysin puhdas **homo tai hetero**, vaan suurin osa ihmisistä on periaatteessa pohjimmiltaan *biseksuaaleja*.
- 51) Onko kukaan vielä huomannut että tässä maassa etenkin nuorison keskuudessa ei ymmärretä *biseksuaalisuutta* joka koetaan lähinnä hämmentävänä ja joka on tyhjöpääteinen mielestä vain ihmisen epävarmuutta ja kahden vaiheilla roikkumista, ja että henkilö ei voi olla täysi ihminen ellei ole joko **hetero**, **lesbo tai homo**.

Haluttomuus nähdä biseksuaalisuus osana seksuaalisia suuntautumisia voidaan nähdä myös bifobiana. Bifobialla tarkoitetaan vahvaa ennakkoluuloisuutta biseksuaalisuutta kohtaan tai biseksuaalisuuden halveksumista. Sitä voidaan myös rinnastaa homofobiaan. (Monro, 2015, 23–24.) Myös biseksuaalisuuden pitämistä *vaiheena*, joka menee ohi, pidetään bifobisena (esimerkki 52). Biseksuaalisia saatetaan kutsua myös *kokeilunhaluisiksi heteroiksi* tai *kaapissa oleviksi homoiksi*, mikä todentaa biseksuaalisuuden näkymättömyyttä ja vastahakoisuutena nähdä biseksuaalisuus aitona seksuaalisuuden suuntana.

- 52) Kaikki se missä biseksuaalisuus tuomitaan jonain mielenvikaisuutena, päättämättömyytenä, yleisenä henkisenä ailahteluutena, uskottomuuden todennäköisyytenä, tai sanotaan että kyseessä on joku vaihe joka menee ohi, laitetaan nuorilla *biseksuaaleilla* nuoruuden piikkiin, sanotaan että olet **kokeilunhaluinen** tai muodikas **hetero** / kaapissa oleva **homo** ym on ennakkoluuloa ja bifobiaa.

Diskurssissa korostuu biseksuaalisuuden jääminen usein näkymättömäksi homo- ja heteroseksuaalisuuden rinnalla. Tällainen asetelma ylläpitää käsitystä, että biseksuaalisuus olisi vain vaihe tai välitila. Tällöin biseksuaalisuuden asema omana seksuaalisuutenaan jää helposti taka-alalle, mikä vaikuttaa biseksuaaliin ja voi saada heidät kokemaan ulkopuolisuuden tunnetta. Diskurssin näkyväksi tekeminen on tärkeää, jotta biseksuaalisuuden arvo ja merkitys itsenäisenä seksuaalisuuden suuntana saa tarvitsemaansa tunnustusta.

4.4.3 Biseksuaalisuus kiehtovana ilmiönä

Aineistossa esiintyy myös diskurssi, jossa biseksuaalisuutta pidetään kiehtovana ja kiinnostavana ilmiönä. Tämä diskurssi ilmentyy parhaiten kollokaateissa CURIOUS, UTELIAS ja HENKINEN. *Henkinen* voi Kotuksen mukaan tarkoittaa myös 'hengen- tai sielunelämään kuuluvaa tai koskevaa', mutta aineistossa sana esiintyy lähinnä yhdysosan jälkiosana, eniten *bi*-sanaan liitettynä. Kangasvuon (2014, s. 284) mukaan *bi*-

henkinen ja *bi-curious* molemmat ilmentävät biseksuaalisuuteen liitettävää uteliaisuutta, ja hänen mukaansa erityisesti termiä *bi-henkinen* käytetään paljon seurankuilmoituksissa, mikä näkyy myös omassa aineistossani. Tästä kertoo esimerkiksi se, että kaikki kolme edellä mainittua kollokaattia ovat 15 merkitsevimmän kollokaatin joukossa.

Keskustelupalstalla uteliaisuus mielletään usein eräänlaiseksi biseksuaalisuuden esiasteeksi. Tämä tulee ilmi sanoista kuten *vain* ja *vaan*, jotka usein määrittävät sanaa *utelias* tai *uteliaisuus* (esimerkit 53 ja 54). *Vain* ja *vaan* ovat sävypartikkeleita, jotka tuovat lausumaan lisämerkityksen eli sävyn (VISK § 821). Sävypartikkeleina ne määrittävät (bi-)uteliaisuuden vähemmän arvokkaaksi tai tärkeäksi verrattuna niin sanottuun todelliseen biseksuaalisuuteen. *Vain* ja *vaan* voivat toimia myös eksklusiivisina fokuspartikkeleina (VISK § 844). Tällöin niiden funktiona on rajoittaa kuvatun asiointilan merkitystä tai rajata asiointialaa koskemaan ainoastaan tiettyä kohdetta (VISK § 844). Esimerkeissä 53 ja 54 rajausta merkitsee sitä, ettei kyseessä olevaa seksuaalisuutta voi luokitella biseksuaalisuudeksi, vaan se on vain uteliaisuutta tai kokeilunhaluisuutta.

53) Turha identifioitua samantien *biseksuaaliksi* jos olet vain **utelias**.

54) **Iuulen** että monilla naisilla se on vaan uteliaisuutta pikemminkin kuin *biseksuaalisuutta*, halutaan tietää miltä tuntuu rakastella naisen kanssa.

Toisessa viestissä ilmaistaan suoraan bi-uteliaisuuden olevan lievempi ilmaisu biseksuaalisuudesta sekä kuvaillaan bi-uteliaisuutta negatiivisin ilmauksin, kuten sanotaan sen olevan *potaskaa* (esimerkki 55). Lisäksi keskustelualueella pohditaan sitä, missä biseksuaalisuuden ja bi-uteliaisuuden raja menee (esimerkki 56). Bi-uteliaisuus herättää siis monenlaisia tunteita.

55) nykyäänhän keksitään kaikenmaaliman termejä lieventämään *biseksuaalisuutta* esim bi-**utelias** tai **hetero** joka harrastaa seksiä myös omaa sukupuolta olevien kanssa jne potaskaa itse en ole hötkyilly kaapista tulemisen kanssa vaan vahvistan identiteettiäni en näet kuulu siihen onnellisten joukkoon jolla olis *biseksuaaleja* ystäviä joihin samaistua

56) Entä missä menee *biseksuaalin* ja bi-**curiousin** raja?

Toisinaan bi-henkisyyteen tai -uteliaisuuteen liitetään adjektiivi *kokematon* (esimerkit 57 ja 58). Bi-uteliaisuuden ja kokemattomuuden rinnastaminen toisiinsa voi juontua näkemyksestä, jonka mukaan henkilö ei voisi kutsua itseään biseksuaaliksi, mikäli tällä ei ole kokemusta saman sukupuolen kanssa seurustelusta tai muusta seksuaalisesta kanssakäymisestä. Tällaisen määritelmän voidaan katsoa heijastelevan yhteiskunnan käsitystä seksuaalisuuden legitimiudesta. Toisaalta kuitenkin *bi-henkisyys*-nimityksen käyttäminen viestii kirjoittajan uteliaisuudesta biseksuaalisuutta kohtaan, vaikkei käytäkään itsestään termiä *biseksuaali*, korostaen seksuaalisen identiteetin

subjektiivisuutta. Bi-henkisyyden voidaan katsoa ilmentävän henkilön kiinnostusta ja avoimuutta biseksuaalisuutta kohtaan ilman minkäänlaista konkreettista kokemusta, sillä seksuaalinen identiteetti ei aina perustu konkreettisiin kokemuksiin, vaan enemmän yksilön tuntemuksiin ja ajatuksiin. Bi-henkisyys voikin olla merkki siitä, henkilö tunnustaa ja hyväksyy potentiaalisen biseksuaalisen identiteettinsä, vaikkei olisi sitä vielä toteuttanut käytännössä. Bi-henkisyys tai -uteliaisuus ei kuitenkaan välttämättä ole askel kohti biseksuaalisuutta, vaan on myös mahdollista tehdä selvä ero niin sanotun todellisen biseksuaalisuuden ja kokeilunhaluisuuden välille (esimerkit 59 ja 60). Esimerkissä 60 kirjoittaja selkeästi jaottelee biseksuaalit ja kokeilunhaluiset heterot erilleen toisistaan. Tämän lisäksi kirjoittaja samalla tarkentaa, että pitää nimenomaan *kolmatta pyörää* etsiviä naisia enemmän kokeilunhaluisina heteroina.

- 57) Oon pitkään fantasioinut bi kokeiluista, ja jotenkin turvalliselta kokeiluseuralta tuntuisi toinen *bi utelias ukm* jonka kanssa voisi salaa runkkailla ja kokeilla imemistä. Onkohan täällä saalistajien joukossa aidosti **kokematonta uteliasta**, voi olla jopa **vaimon** kanssa kiinnostunut tällaisesta.
- 58) Olemme molemmat tavalla tai toisella *bi -henkisiä*, mutta myös aivan **kokemattomia**.
- 59) Uskaltaako tavallinen **kokematon** 40 v nainen lähteä vastaamaan ilmoituksiin jossa **etsitään** naista, varsinkaan kun en koe olevani *bi*, vain **kokeilunhaluinen** vai miten edetä vai edetäkö lainkaan?
- 60) Deittipalstojen kolmattapyörää **etsiviä** naisia pidän pikemminkin **kokeilunhaluisina heteroina**, kuin *biseksuaaleina*.

Kokeilunhaluisuuden esiintyminen juuri seuranhakuilmoituksissa näkyy aineistossa. Kiinnostus biseksuaalisuutta kohtaan ja siihen liittyvä kokeilun- ja seikkailunhaluisuus tulee ilmi, kun tyypillisesti pariskunta hakee kolmatta osapuolta mukaan seksin harrastukseen. Näissä ilmoituksissa kirjoittajat harvemmin käyttävät itseään kuvaillessaan tai määritellessään *biseksuaali*-termiä, mutta *bi-henkisyys* ja *-uteliaisuus* mainitaan. Myös keskustelupalstalla on huomattu tällainen ilmiö, että bi-henkiset hakevat pääasiassa seksiseuraa keskustelufoorumilta (esimerkki 61).

- 61) Lähinnä jos tapaa toisen *bi henkisen* ihmisen niin hän on **etsimässä** seksiseuraa...
- 62) Mua henkkoht v***ttaa kun **parit** hakee *bi* naisista **kolmatta** pyörää.

Kaikki keskustelupalstan käyttäjät eivät kuitenkaan ole etsimässä seksiseuraa, Foorumin muut käyttäjät toisinaan kyseenalaistavat biseksuaalisiin liittyvän keskustelun tason. Osa Suomi24-keskustelupalstan käyttäjistä ilmaisee turhautumistaan siitä, miten usein biseksuaaleja lähestytään ryhmäseksin toivossa (esimerkki 62). Tässä kohdalla tulee ilmi se, miten biseksuaalit kokevat haittaa heihin kohdistetuista stigmoista. Bi-palstan seksiseuraa hakevat käyttäjät vahvistavat käsitystä ja stereotypiaa biseksuaaleista yliseksuaalisina ihmisinä (ks. esim. DeCapua, 2017). Tällaisten

stigmatisoivien käsitysten ylläpitäminen voi aiheuttaa sen, että biseksuaalien identiteetti ja olemus typistetään pelkän seksuaalisen käyttäytymisen tasolle.

Raja kokeilunhaluisen heteron ja biseksuaalin välillä on melko hatara. Tähän nivoutuu myös biseksuaalisuuden määrittelyn haastavuus. Esimerkiksi moni heteroksi itsensä määrittelevä voi kokea seksuaalista halua samaa sukupuolta kohtaan, eikä tämä silti tee kyseisestä ihmisestä esimerkiksi automaattisesti biseksuaalia (Seta, ei pvm). Biseksuaalisuudesta voi siis olla kiinnostunut olematta itse kuitenkaan biseksuaali.

Biseksuaalisuus kiehtovana ilmiönä -diskurssi paljastaa, miten jokin tietty seksuaalinen suuntautuminen voi herättää uteliaisuutta ja samalla pohdintaa omasta seksuaalisuudesta. Uteliaisuus voi yhtäältä vahvistaa seksuaalisuuden monimuotoisuuden arvostusta, mutta toisaalta se voi myös johtaa siihen, että biseksuaalisuus nähdään erikoisena tai eksoottisena. Samalla diskurssissa nousee esiin myös biseksuaalisuuteen liitetty haitallinen yliseksuaalisuutta koskeva stereotypia.

4.4.4 Seksuaalisuuden pohdinta

Aineistosta nousee esiin myös vahvasti seksuaalisuuden pohdinnan diskurssi. Tähän viittaa muun muassa merkitysryhmä *spekulaatio ja pohdinta* (ks. taulukko 7). Pohdinnan diskurssi nousi esiin myös Jantusen (2018a) homo- ja heteroaineistossa. Oman seksuaalisuuden pohdinta on merkittävä teema myös esimerkiksi Kangasvuon (2014) ja Lehtosen (2015) väitöskirjoissa. Pohdiskelu liittyy näin ollen siis olennaisesti omaan seksuaali-identiteettiin ja sen tunnistamiseen ja nimeämiseen.

Myös merkitysryhmä *vaihtoehtoisuus* (ks. taulukko 7) ilmentää seksuaalisuuden pohdinnan diskurssia. Merkitysryhmän konjunktiot ja adverbit esiintyvät useimmiten viesteissä, joissa listataan seksuaalisia suuntautumisia tai annetaan vaihtoehtoja kulloinkin puheenaiheena olevan ihmisen seksuaalisuudelle. Vaihtoehtojen tarjoaminen seksuaalisuudelle vahvistaa seksuaalisuuden monipuolisuutta ja näkemystä siitä, että oma seksuaali-identiteetti on moniulotteinen ja dynaaminen kokonaisuus, joka voi muuttua ja kehittyä ajan myötä.

Oman seksuaalisuuden pohdinnan lisäksi aineistossa esiintyy myös muiden ihmisten seksuaalisuuden pohdintaa ja arvuuttelua. Eniten aineistossa esiintyy julkisuuden henkilöiden tai omien tuttujen, kuten ihastuksen kohteiden seksuaalisuuden arvuuttelua. Julkisuuden henkilöiden seksuaalisia suuntautumisia spekuloidessa tyyppillisesti oma arvaus esitetään totena, vaikka kyseessä on kirjoittajan oma mielipide tai näkemys (esimerkit 63 ja 64). Näin tapahtuu, vaikka kyseessä oleva henkilö ei olisi julkisesti puhunut tai antanut minkäänlaista lausuntoa omasta seksuaalisuudestaan.

63) **Sauli** on homppeli, vaik se väitti et se on *bi*, mut umpi **homo** se on.

64) Yhteenvetona **Antti** on **homo** tai ainakin *bi*.

Pohdinta näkyy aineistossa muun muassa kysymysten muodossa. Esimerkeissä (65 ja 67) esitetään seksuaalisuuteen liittyvä kysymys ja oletetaan tai toivotaan, että keskustelupalstalla joku osaisi vastata kirjoittajan esittämään kysymykseen. Esimerkeissä (65 ja 67) esiintyy myös epävarmuutta ja sitä kautta pohdintaa ilmaisevia sanoja, kuten *mahdollisesti* ja *taitaa*. Seksuaalisuuteen liittyvät pohdinnat ja kysymykset ovatkin tyypillisiä verkossa tapahtuvalle keskustelulle, sillä aihealue voi olla monelle liian henkilökohtainen kasvotusten keskusteltavaksi. Kaikilla ei edes välttämättä ole lähipiirissään ketään, kenen kanssa voisi käydä seksuaalisuuteen ja seksuaaliseen identiteettiin liittyviä keskusteluja turvallisesti. Juvosen (2019, s. 7) mukaan verkosta löytyvän vertaisryhmän rooli tiedonhankinnassa onkin erittäin merkittävä tällaisissa tilanteissa, joissa keskustelukumppaneita on muutoin vaikea löytää. Oman seksuaalisuuden pohtiminen verkossa voikin olla ratkaisevaa omalle identiteetille.

- 65) Oonko mä **mahdollisesti** *bi*, **vai** mikä?
- 66) Äitini **taitaa** olla *biseksuaali*.... hämmentävää
- 67) Mistä **tiedän** olevani *bi*? Seurustelen miehen kanssa mutta **taidan** olla ihastunut yhteen syötävän suloiseen tyttöön... Mieheni sanoi ettei tiedä voisiko seurustella *bi:n* kanssa kun olen häneltä vähän asiasta kysellyt. En tiedä voisinko harrastaa seksiä naisen kanssa, mutta suutelu, halailu ym. voisi olla kiinnostavaa

Pohdinnan diskurssi näyttäytyy useimmiten sellaisissa viesteissä, joissa on käytetty myös modaalaisia adverbeja. Modaalisilla adverbeilla voidaan ilmaista puhujan varmuuden astetta tai arviota todenperäisyydestä tai todennäköisyydestä (VISK §1601). Esimerkissä (65) adverbi *mahdollisesti* edustaa tällaista episteemistä modaalisuutta, ja kirjoittaja oletettavasti toivookin saavansa vertaistuellista varmuutta oman seksuaalisuuden pohdintaan. Myös esimerkkien 66 ja 67 *taitaa* tuo esiin episteemistä modaalisuutta.

- 68) Joskus nuorena olen **pari** kertaa ollut jollain tapaa ihastunut naiseen ja jonkun aikaa mietinkin onkohan minulla **mahdollisesti** *biseksuaalisia taipumuksia*, mutta päädyin kuitenkin mietinnän jälkeen siihen lopputulokseen, että olen täysin **hetero**.

Esimerkissä 68 kirjoittaja avaa omaa kokemustaan omasta seksuaalisuudestaan. Kirjoittaja kertoo päätyneensä määrittelemään itsensä heteroksi, mutta tähän loppulemaan päätyminen on vaatinut omaa pohdintaa ja mietintää. Kirjoittaja kertoo miettineensä, onko hänellä ollut biseksuaalisia taipumuksia. Aikaisemmista kokemuksistaan huolimatta kirjoittaja keskustelupalstalle kirjoittamisen hetkellä mieltää itsensä heteroksi.

Seksuaalisuuden pohdintaan liittyy myös keskustelu seksuaalisuuteen heräämisestä tai siihen syntymisestä. Toisin sanoen osana seksuaalisuuden pohdintaa on pohdinta siitä, missä vaiheessa omaa elämää osaa määritellä tai nimittää omaa seksuaalista suuntautumistaan. Osa on sitä mieltä, että seksuaalinen suuntautuminen on

jollain tapaa synnynnäinen asia, jonka tiedostaa myöhemmin, yleensä murrosiässä. Esimerkki 69 edustaa tällaista näkemystä. Esimerkissä 70 kirjoittaja puolestaan kertoo *aina tienneensä* olleen biseksuaali. Hän ei erikseen mainitse uskovansa siihen, että tiettyyn seksuaalisuuteen synnyttään, mutta adverbi *aina* viittaisi kuitenkin siihen ainakin kirjoittajan omalla kohdalla. Esimerkissä 71 sen sijaan kirjoittaja kertoo heränneensä biseksuaalisuuteen vasta aikuisiällä, mutta toteaa sen eli biseksuaalisuuden olleen *piilevä* ominaisuus. Tällä kirjoittaja implikoi, että on siis aina ollutkin biseksuaali, mutta ei ole vain tiennyt sitä itse. Oman biseksuaalisuuden tunnistaminen voikin olla monoseksuaalisuuksia, kuten hetero- ja homoseksuaalisuutta haastavampaa, sillä vetovoimaa koetaan sekä samaan että eriävään sukupuoleen. Tämä näkökulma tulee esiin esimerkiksi 72, jossa todetaan, ettei biseksuaalisuuden toteaminen ole yhtä selvää kuin heteroilla tai homoilla.

- 69) Koska itse en usko siihen että ihmisestä tulee **hetero homo** tai *bi*, vaan ihminen on sitä syntymästä asti, vaan ihminen **tiedostaa** suuntautumisensa vasta sitten kun seksuaalinen herääminen alkaa, elikkä yleensä murrosiässä.
- 70) **Olen** aina **tiennyt** olevani *biseksuaali*, ensimmäiset ihastumiset samaan sukupuoleen olivat jo tarhaiässä.
- 71) *Biseksuaalisuus* **heräsi** vasta aikuisiällä **uteliaan** kokeilun kautta, eli piilevänähän sen on täytynyt olla.
- 72) *Biseksuaalisuuden* **toteaminen**, siihen **herääminen** tai miten sitä nyt halutaankin kutsua, ei ole ihan yhtä selvää kuin **heteroilla** ja **homoseksuaaleilla**, meillä kun on myös tunteita sitä vastakkaistakin sukupuolta kohtaan.

Seksuaalisuuden pohdinnan diskurssissa näkyy, miten monimuotoista seksuaalisuus ja käsitys omasta seksuaalisuudesta voi olla. Se avaa näkökulmia siihen, miten subjektiivinen kokemus seksuaalinen suuntautuminen ja sen hahmottaminen on. Oman seksuaalisuuden käsittelyn ja pohdinnan lisäksi diskurssissa ilmenee ihmisten tarve spekuloida myös muiden ihmisten seksuaalisuuksia.

4.4.5 Biseksuaalisuus ja ihmissuhteet

Viimeisenä käsittelen ihmissuhteisiin liittyvää diskurssia. Tässä diskurssissa yhdistyvät keskustelu biseksuaalisista seuranhakijoina keskustelupalstalla ja keskustelu biseksuaalisten monogaamisuudesta tai polyamoriasta.

Monet seksuaalivähemmistön edustajat hyödyntävät Suomi24-keskustelupalstalla olevia nimettyjä keskustelualueita löytääkseen ja tavatakseen muita seksuaalivähemmistöjen edustajia, yleensä biseksuaaleja. Keskustelualueella haetaan vertaistukea, ystäviä, parisuhteita, mutta kenties näkyvin seuranhaku koskee lyhyt- ja pitkäaikaisia seksisuhteita. Lisäksi biseksuaalisuuden ja avointen suhteiden toisiinkin linkittäminen näkyy siinä, että keskustelupalstalla tapahtuvassa seuranhaussa on yleistä se, että kirjoittaja hakee omaan parisuhteeseensa kolmatta osapuolta. Monron (2015, s. 86)

mukaan biseksuaalisten suhteet ovat monipuolisia ja niissä on laaja valikoima erilaisia suhdeidentiteettejä. Tämä näkyy myös Suomi24-aineistossa.

Diskurssi ilmenee selkeästi myös merkitysryhmissä, erityisesti ryhmissä *seuranhaku, aika ja ikä* sekä *paikat*. Ikä ja paikkakunnat ovat selkeästi olennaisia asioita seuranhaussa, kun haetaan tietyn ikäistä tai tietyllä paikkakunnalla asuvaa ihmistä (esimerkki 73). Näitä käytetään myös kertomaan itsestä jotain muille keskustelupalstaa käyttäville. Paikkakuntien merkittävydestä kertoo esimerkiksi se, että kymmenen merkittävimmän kollokaatin mukaan päättyi OULU.

73) **löytyykö oulusta** 13-16v *bi* tai **gay kundeja??** mailatkaa!!!

74) Moi, Urheilullinen 28v bikundi Helsingistä tahtoisii tutustua fiksuun ja mukavaan lihaksikkaaseen /bodattuun (bi) mieheen.

Myös ryhmissä *ihmiset ja ryhmät* sekä *ominaisuudet* tulee esiin ihmissuhteiden diskurssi. Merkitysryhmät ilmentävät diskurssia siitä syystä, että ihmisillä on halu ja tarve kuvailla itseään seuraa hakiessa. Lisäksi seuranhakijat antavat myöskin jonkinlaisen kuvauksen sille ihmisille, jonka toivovat löytävänsä keskustelupalstalta (esimerkki 74).

Tervehdyssanojen kollokointi biseksuaalisuuden kanssa johtuu juuri keskustelualueella tapahtuvasta seuranhausta. HEI, TERVE ja MOI toimivat yleensä viestin aloituksena ennen kuin kirjoittaja jatkaa kertomaan hieman itsestään.

Diskurssissa tulee esiin myös oletus siitä, että biseksuaaleille tuottaa vaikeuksia pysyä uskollisina perinteisissä monogaamisissa eli yksiavioisissa suhteissa, ja että he pettäisivät kumppaneitaan paljon. Keskustelua aiheesta aineistossa esiintyy niin biseksuaaleita vastaan kuin heidän puolesta, tyypillisesti riippuen kirjoittajan suhteesta biseksuaalisuuteen. Biseksuaaliksi itsensä nimeävä harvemmin syyttää kollektiivisesti kaikkia biseksuaaleja uskottomuudesta. Verbi *pettää* ei lukeudu tässä tutkittaviin kollokaatteihin, mutta esimerkiksi adjektiivi *uskollinen* sen sijaan lukeutuu. *Uskollinen*-sanan kollokoiminen biseksuaalisuuden kanssa kielii siitä, että biseksuaalien uskollisuutta joko kyseenalaistetaan tai sitä puolustetaan. Se, että biseksuaali tuntee seksuaalista tai emotionaalista vetoa omaan sekä toiseen sukupuoleen, nähdään usein uhkana monogaamiselle parisuhteelle. Toisaalta biseksuaalin pysyminen pitkässä hetero- tai homosuhteessa nähdään riitelevän tämän seksuaalisen suuntautumisen kanssa. Osa keskusteluun osallistujista olettaa, että biseksuaaleilla on jatkuva tarve päästä toteuttamaan omaa seksuaalisuuttaan molempien binääristen sukupuolien kanssa. Keskustelussa todetaan myös suoraan, että *biseksuaalin on vaikeampi olla uskollinen kuin heteron* (esimerkki 75). Keskustelualueella on kuitenkin myös viestejä, joissa todetaan, että biseksuaalien yleistäminen uskottomiksi ja pettäjiksi on turhaa, sillä pettämistä voi tapahtua riippumatta osapuolten seksuaali-identiteetistä. Toisaalta kuitenkin myös biseksuaaliset itse myöntävät ymmärtävänsä, mistä tällaiset

ennakkoluulot kumpuavat. Se ei silti automaattisesti tee kaikista biseksuaaleista hurjia pettäjiä, jotka *eivät voi tyytyä vain yhteen* (esimerkki 76). Stereotypia biseksuaalisista uskottomina tai yliseksuaalisina on havaittu myös aiemmissä tutkimuksissa (ks. esim. Kangasvuo, 2014; Klesse, 2011).

- 75) Ja **Iuulen** myös että *bi-seksuaalin* on vaikeampi olla **uskollinen** kuin **heteron**, jos sua ei haluta tasaisesti seksiä myös sellaisen sukupuolen kanssa jonka kanssa et parhaillaan seurustele niin mikä vitun *bi* sä silloin muka oot.
- 76) Mä kyllä ymmärrän miksi *biseksuaalisuus* voi ei-biseksuaaleissa herättää epäilyjä (mm kysymys siitä voiko *bi* "tyytyä vain yhteen" tai voiko *bi* olla **uskollinen** ym) mutta nää kysymykset on yhtä turhia kuin kenen tahansa mitä vaan seksuaalista suuntautumista edustavan kohdalla.

Tyypillisin seuranhakija Suomi24-keskustelupalstalla aineiston perusteella on naimisissa oleva mies. Ukkomieheen viittaavan kollokaatin UKM yleisyys viittaa myös tähän. Ukkomiesten vahva edustus keskustelupalstalla osaltaan liittyy myös biseksuaalisuuteen liitettäviin stereotypioihin. Kangasvuo (2014, s. 64–65) nostaa väitöskirjassaan esiin havaintojaan tällaisista biseksuaalisiin miehiin liittyvistä ennakkoluuloista. Stereotypian mukaan biseksuaaliset miehet ovat naisen kanssa naimisissa olevia, kaksoiselämää eläviä miehiä, jotka hakevat salaa seksiseuraa internetin keskustelupalstoilla. Tässäkin tutkielmassa voidaan havaita, että biseksuaaliseksi itsensä mieltävät, keski-ikäiset, naimisissa olevat miehet ovat keskustelupalstan seuranhakijoiden joukossa enemmistöä. Aiheesta on tehty myös tutkimusta. Väitöskirjassaan Bertilsdotter Rosqvist (Kangasvuo, 2014, s. 64 mukaan Bertilsdotter Rosqvist, 2007) on tutkinut nimenomaan biseksuaalisten miesten kokemuksia. Hänen aineistonsa koostui haastatteluista, joihin haastateltavat hän haki keskustelupalstalta, jonka päätarkoitus on seksikumppaneiden hakeminen. Tutkimukseen osallistuneet haastateltavat olivat pääsääntöisesti sellaisia miehiä, joilla ei muutoin ollut juurikaan kosketusta tai yhteyksiä homokulttuuriin, ja internetyhteisö oli heille ainoa paikka, jossa miesten väliset seksuaaliset tai romanttiset suhteet saivat olla avoimesti esillä.

Biseksuaalisuus ja ihmissuhteet -diskurssi tarkastelee biseksuaalisuutta suhteessa ihmissuhteisiin. Se tarjoaa näkemyksiä siitä, miten biseksuaaliset hyödyntävät Suomi24-keskustelupalstaa esimerkiksi seuranhaussa. Diskurssissa ilmenee biseksuaalisuuteen liitettyjä haitallisia stereotypioita, joiden ylläpitäminen heikentää biseksuaalisuuden asemaa.

5 POHDINTA

Maisterintutkielmassani olen tutkinut biseksuaalisuuteen liitettyjä diskursseja sekä asenteita Suomi24-keskustelupalstalla korpusavusteisen diskurssintutkimuksen menetelmin. Analyysissäni tutkin hakusanojen *bi*, *biseksuaali*, *biseksuaalisuus* ja *biseksuaalinen* 200 merkitsevintä kollokaattia Suomi24 2001–2020-korpuksessa. Lähempään tarkasteluun otin kymmenen merkitsevintä kollokaattia. Jaoin kaikki 200 kollokaattia niiden merkitysten perusteella yhteensä 16 merkitysryhmään: *seksuaalinen toteuttaminen ja tunnustaminen, ihmiset ja ryhmät, seksuaalisuuden määrittely, spekulatio ja pohdinta, seksuaalinen identiteetti, ominaisuudet, sukupuoli, selittäminen ja tarkennus, seuranhaku, vaihtoehtoisuus, paikat, määrä, suhtautuminen, aika ja ikä, samaistuminen sekä muut*.

Kollokaatioanalyysiin päätyneet kollokaatit koostuivat odotuksenmukaisista sekä yllättävistä kollokaateista. Erilaisten seksuaalisten suuntautumisien suuri määrä kollokaattien joukossa oli odotettavissa, kun seksuaalivähemmistöistä puhutaan. Verrattuna muista seksuaalisuuksista tehtyihin tutkimuksiin, biseksuaalisuuden diskurssit eroavat niistä joiltain osin (vrt. Jantunen, 2018a; Jantunen & Juvonen, 2021). Esimerkiksi Jantusen (2018a) Suomi24-korpuksesta keräämässä aineistossa esiintyy laajasti uskontotematikkaan liittyviä sanoja, minkä vuoksi samankaltaista tulosta olisi voinut olettaa myös biseksuaalisuuden kohdalla. Sama pätee vihadiskurssiin. Siinä missä homoihin liitetään väkivallan tekoon liittyviä ilmauksia, biseksuaalisuuteen liittyvät kollokaatit ovat varsin neutraaleja. (ks. mts.) Vaikkei tutkittavien kollokaattien joukkoon päätynytkään sellaisia kollokaatteja, jotka kertoisivat vihadiskurssista, esiintyi aineistossa silti myös kovin ilkeää ja aggressiivistakin kielenkäyttöä. Tiivistettynä itse merkitysryhmien jakautuminen noudatti pitkälti odotuksenmukaista kaavaa, missä enemmistö kollokaateista toteuttaa seksuaalisuuden pohdinnan ja biseksuaalisuuden määrittelyn diskurssia.

Kollokaattien ja merkitysryhmien pohjalta tarkastelin aineistossa esiin nousevia diskurssiprosodioita sekä diskursseja. Diskurssiprosodioiden tarkastelu osoitti, että biseksuaalisuudesta puhutaan pääsääntöisesti neutraalisti Suomi24:ssä. Verrattuna

Jantusen (2018a; 2018b) tuloksiin, homo- ja biseksuaalisuuden diskurssiprosodioissa on eroja. Tähän luultavasti vaikuttaa *homo*-sanana runsas käyttö haukkumatarkoitukseksi, kun taas biseksuaalisuutta tarkoittavat sanat eivät juurikaan esiinny vastaavassa tarkoituksessa. Osaltaan tähän voi myös liittyä biseksuaalisuuteen liittyvä näkymättömyys yhdistettynä homoseksuaalisuuteen liittyviin vahvoihin ennakkoluuloihin. Biseksuaalisuus ei myöskään haasta perinteisiä seksuaalisuuskäsityksiä niin vahvasti kuin homoseksuaalisuus, sillä biseksuaaliset voivat solmia myös heterosuhteita. Biseksuaalisuus on homoseksuaalisuuteen verrattuna vähemmän tunnettua nykypäivänäkin, joten ihmisten on vaikeampi määritellä tai ymmärtää sitä. Tämän seurauksena biseksuaalisuus ei välttämättä herätä samankaltaista tunnetta reagoida siihen yhtä vahvasti kuin homoseksuaalisuuteen. Epäselvyys ja tuntemattomuus voivat siis vähentää halua osallistua keskusteluun vihamielisin tai vahvasti latautunein kommenttein.

Diskurssianalyysissä käsittelin viisi aineistosta vahvimmin nousevaa diskurssia. Käsittelemäni diskurssit ovat osittain päällekkäisiä ja toisiinsa nivoutuneita, mikä osaltaan kuvastaa seksuaalisuuden laaja-alaisuutta. Selkeimpänä diskurssina nousi esiin määrittelyn ja selittämisen diskurssi, jonka keskiössä on pyrkimys antaa biseksuaalisuudelle jonkinlainen määritelmä. Myös biseksuaaliksi itseään nimittävät saavat määritelmiä diskurssissa. Toisena diskurssina aineistosta ilmenee biseksuaalisuuden asema homo- ja heteroseksuaalisuuden välimaastona. Diskurssissa biseksuaalisuus nähdään vähempiarvoisena seksuaalisuutena kahteen aiemmin mainittuun verrattuna. Diskurssiin sisältyy myös bifobian käsite. Kolmantena aineistosta voidaan tunnistaa diskurssi, jossa biseksuaalisuus nähdään kiehtovana ilmiönä, mutta lähinnä liitettyinä seksuaalisiin akteihin. Neljäs diskurssi on pohdinnan diskurssi, joka käsittelee seksuaalisuuden pohdintaa laajemmin. Viimeisenä diskurssina aineistosta ilmenee seuranhaun diskurssi, joka kuvaa biseksuaalien tapaa hyödyntää keskustelupalstoja muihin biseksuaalisiin tutustumisessa.

Aiemmissä biseksuaalisuutta koskevissa tutkimuksissa (ks. esim. Kangasvuori, 2014; Lahti 2019; Lehtonen, 2015) on kerrottu biseksuaalisuuteen liitetystä stigmoista. Stigmat liittyvät biseksuaalisten pitämiseen yliseksuaalisina ja parisuhteissa pettäjinä. Kollokaatioanalyysillä en näihin stigmoihin päässyt omassa tutkielmassani juurikaan käsiksi, mutta diskurssianalyysissä stigmat nousivat hieman esiin. Tutkielman tulokset toisaalta tukevat näitä stigmoja ja negatiivisia ennakkoluuloja, mutta toisaalta biseksuaalien oma ääni kuuluu vahvasti aineistossa, mikä saattaa osaltaan vaikuttaa tutkimuksen tuloksiin ja siihen, että biseksuaalisia ennemmin puolustettiin kuin syytettiin. Asenteet biseksuaalisuutta ja biseksuaaleja kohtaan ovat keskustelupalstalla näin ollen hieman yllättävästi neutraaleja.

Tiivistettynä tutkimukseni tulokset ovat pääosin linjassa aiempien tutkimusten kanssa. Biseksuaalisuudelle halutaan antaa erilaisia määritelmiä ja samalla se koetaan

kiehtovana ilmiönä. Keskustelupalstojen tarjoaman vertaistuen tärkeys tulee myös tuloksissa ilmi.

Tutkimukseni tuloksiin vaikuttaa myös tarkasteluun otetun kollokaattilistan rajaaminen. On mahdollista, että laajemmalla tarkastelulla tuloksissa voisi olla eroavaisuuksia, eritoten diskurssiprosodian suhteen. Lisäksi kollokaatioanalyysi huomioi vain sellaiset keskustelualueen viestit, joissa mainitaan tutkittavana oleva lemma tai sananmuoto. Tutkimus ei siis ota huomioon sellaisia keskustelualueelle lähetettyjä viestejä, joissa noodi mainitaan esimerkiksi pronomiinien kautta.

Vaikka aineisto ja sen keräys perustuu tilastollisuuteen, ovat tutkimustulokseni riippuvaisia myös itse tekemistäni valinnoista tutkijana. Korpusavusteiseen diskurssintutkimukseen kuitenkin kuuluu, että tutkija tekee tiettyjä valintoja esimerkiksi aiemmin mainitsemani aineiston rajauksen suhteen. Muita vastaavanlaisia valintoja ovat esimerkiksi semanttisten preferenssien ja diskurssien nimeäminen. Tulokset nojaavat kuitenkin tilastolliseen kollokaattilistaan, joka on luotu mahdollisimman objektiivisesti.

Suomi24 2001–2020-korpuksen laajuuden vaikutusta tutkimukseni tuloksiin on myös hyvä pohtia. Korpus kuitenkin kattaa 20 vuoden ajanjakson, jolloin seksuaalivähemmistöjen kentällä on ehtinyt tapahtua paljon, esimerkkinä mainittakoon tasa-arvoinen avioliittolaki vuonna 2016. Ajan kuluminen ei tule merkittävästi ilmi tutkimukseni diskursseissa, mutta kollokaatti TRANSU on selkeästi nykypäivän käsityksessä vanhentunut ja halventava termi.

Oman tutkimukseni pohjalta lisätutkimusta voisi tehdä laajentamalla aineistoa erilaisiin konteksteihin. Verkkokeskustelun sijaan voisi tutkia, miten biseksuaalisuudesta puhutaan esimerkiksi iltapäivälehdissä tai muussa sellaisessa ympäristössä, jossa biseksuaalien oma ääni ei välttämättä pääse juuri kuuluviin. Lisäksi vertaileva tutkimus esimerkiksi homo- tai heteroseksuaalisuuden kanssa voisi tuoda lisätietoa biseksuaalisuuden asemasta suhteessa muihin seksuaalisuuksiin. Tätä asetelmaa voisi soveltaa myös siihen, miten biseksuaalisuuden suhde heteroseksuaalisuuteen eroaa homoseksuaalisuuden suhteesta heteroseksuaalisuuteen. Näiden lisäksi biseksuaalisuuden kannalta olisi hyödyllistä tarkastella sitä, miten biseksuaalisuus sisällytetään koulun seksuaalikasvatukseen sekä miten se vaikuttaa nuorten käsityksiin seksuaalisuudesta. Mahdollisuudet biseksuaalisuuden lisätutkimukseen ovat miltei rajattomat.

LÄHTEET

- Anthony, L. (2020). AntConc (Version 3.5.9). Computer Software. Tokyo: Waseda University. <https://www.laurenceanthony.net/software>
- Angelides, S. (2001). A history of bisexuality. Chicago: University of Chicago Press.
- Baker, P. (2005). Public Discourses of Gay Men. London: Routledge.
- (2006). Using Corpora in Discourse Analysis. London: Continuum.
- (2010). Sociolinguistics and corpus linguistics. Edinburgh: Edinburgh University Press.
- Bertilsdotter Rosqvist, Hanna 2007: Lagom lika, lagom olika. En diskussion om makt, retorik och bi-teoretiska/sexuella subjektiviteter. Bokförlaget H:ström
- Callis, A. S. (2009). Playing with Butler and Foucault: Bisexuality and Queer Theory. *Journal of Bisexuality*, 9(3-4), 213-233.
<https://doi.org/10.1080/15299710903316513>
- City Digital Group (2021). Suomi24 virkkeet -korpus 2001–2020 (Korp-versio) [tekstikorpus]. Kielipankki. <http://urn.fi/urn:nbn:fi:lb-2021101525>
- DeCapua, S. R. (2017). Bisexual women's experiences with binegativity in romantic relationships. *Journal of Bisexuality*, 17(4), 451–472.
[doi:10.1080/15299716.2017.1382424](https://doi.org/10.1080/15299716.2017.1382424)
- Erickson-Schroth, L., & Mitchell, J. (2009). Queering Queer Theory, or Why Bisexuality Matters. *Journal of Bisexuality*, 9(3-4), 297–315.
<https://doi.org/10.1080/15299710903316596>
- Fairclough, N. (1992). Discourse and social change. Cambridge: Polity.
- Feldman, S. (2009). Reclaiming Sexual Difference: What Queer Theory Can't Tell Us about Sexuality. *Journal of Bisexuality*, 9(3-4), 259–278.
<https://doi.org/10.1080/15299710903316562>
- Firth, J. (1957). Papers in Linguistics 1934–1951. Oxford: Oxford University Press.
- Granger, S. & Meunier, F. (2008). Introduction: The many faces of phraseology. Teoksessa S. Granger & F. Meunier (toim.), *Phraseology – An interdisciplinary perspective* (s. XIX–XXVIII). John Benjamins Publishing Company.
- Gries, S. (2008). Phraseology and linguistic theory: A brief survey. Teoksessa S. Granger & F. Meunier (toim.), *Phraseology – An interdisciplinary perspective* (s. 3–27). John Benjamins Publishing Company.
- Harju, A. (2018). Suomi24-keskustelut kohtaamisten ja törmäysten tilana. *Media & viestintä*, 41(1). <https://doi.org/10.23983/mv.69952>
- Heikkinen, N. (2012). Biseksuaalina heterosuhteessa. *Terve.fi*.
<https://www.terve.fi/artikkelit/biseksuaalina-heterosuhteessa> Viitattu 7.8.2024.
- Hekanaho, P.L. (2010). Queer-teorian kummia vaihteita. Teoksessa T. Saresma, L.-M. Rossi & T. Juvonen (toim.), *Käsikirja sukupuoleen* (s. 144–155). Tampere: Vastapaino.

- Hemmings, C. (2002). *Bisexual spaces: A geography of sexuality and gender*. New York: Routledge.
- Hoey, M. (2005). *Lexical priming. A new theory of words and language*. London and New York: Routledge, Taylor & Francis Group. – ProQuest Ebook Central, <http://ebookcentral.proquest.com/lib/jyvaskylaebooks/detail.action?docID=178100>
- Hunston, S. (2002). *Corpora in applied linguistics*. Cambridge University Press.
- Huuska, M. (2021). *Sukupuolen moninaisuus ja kehon kirjo. Sukupuolen moninaisuuden osaamiskeskus*.
- Jagose, A. (1996). *Queer Theory: An Introduction*. New York: New York University Press.
- Jantunen, J. (2001). "Tärkeä seikka" ja "keskeinen kysymys": Mitä korpuslingvistinen analyysi paljastaa lähisyntyisyydestä? *Virittäjä*, 105(2), 170. <https://journal.fi/virittaja/article/view/40082>
- (2004). Synonymia ja käännessuomi: Korpusnäkökulma samamerkityksisyyden kontekstuaalisuuteen ja käännessuomen leksikaalisiin erityispiirteisiin. Väitöskirja. Joensuun yliopiston humanistisia julkaisuja 35. Joensuu: Joensuun yliopisto. – <http://urn.fi/URN:ISBN:952-458-479-4> 26.4.2024
- (2009). "Minulla on aivan paljon rahaa" – Fraseologiset yksiköt suomen kielen opetuksessa [I have really lots of money – Phraseological units in the teaching of Finnish]. *Virittäjä*, 113 (3), 356–381. <https://journal.fi/virittaja/article/view/4202/3919%2018.2.2022>
- (2018a). Homot ja heterot Suomi24:ssä: analyysi digitaalisista diskursseista. *Puhe ja kieli*, 38(1), 3–22. <https://doi.org/10.23997/pk.65488>
- (2018b). Korpusavusteinen diskurssitutkimus (CADS): analyysiesimerkki homouden ja heterouden digitaalisista diskursseista. *AFinLA-e: Soveltavan kielitieteen tutkimuksia*, 11 (1), 20–44. <https://doi.org/10.30660/afinla.69259>
- Jantunen, J. H., & Juvonen, T. (2021). Lesbonormatiivisuuksien ristipaineessa : määrällistä ja laadullista analyysiä Suomi24-verkkokeskusteluista. *SQS : Suomen Queer-tutkimuksen Seuran lehti*, 15(1-2), 17–36. <https://doi.org/10.23980/sqs.112512>
- Jantunen, J. H., & Surkka, S. (2022). Homoslangista queer-fennistiikkaan : Queer-lingvistisen tutkimuksen historia, nykyisyys ja tulevaisuus. *Virittäjä*, 126(2). <https://doi.org/10.23982/vir.116140>
- Juvonen, T. (2020). NIMEÄMISEN MAHTI Sukupuolta ja seksuaalisuutta kuvaavien termien suhteisuudesta. *SQS – Suomen Queer-tutkimuksen Seuran lehti*, 13(1-2), 1–22. <https://doi.org/10.23980/sqs.89126>
- Jäntti, M. & Laakkonen, J. (2020). Myös homot suhtautuvat epäillen biseksuaaleihin – siitä tietää tutkija Jenny Kangasvuo, jolla on ennakkoluuloista omakohtaista kokemusta. *Yle*. Viitattu 7.8.2024.
- Kangasvuo, J. (2005). Wanna be bi? Biseksuaalisuuden diskurssit suomalaisessa lehdistössä. Teoksessa S. Karkulehto ja K. Valjus (toim.), *Valtamedia/Vastamedia. Kirjoituksia mediakulttuurista*. 51–67). Oulun yliopisto. <https://urn.fi/URN:ISBN:9514276949>

- (2006). Koettu ja kirjoitettu biseksuaalisuus. Biseksuaalisuuden määrittely lehtiteksteissä ja biseksuaalien haastatteluissa vuosituhannenvaihteen Suomessa. Kulttuuriantropologian lisensiaatintutkielma. Oulun yliopisto.
- (2014). Suomalainen biseksuaalisuus. Käsitteen ja kokemuksen kulttuuriset ehdot. Kulttuuriantropologian väitöstutkielma. Oulun yliopisto.
<http://urn.fi/urn:isbn:9789526205526>
- Karkulehto, S. (2007). Kaapista kaanoniin ja takaisin: Johanna Sinisalon, Pirkko Saision ja Helena Sinervon teosten queer-poliittisia luentoja. Oulun yliopisto.
- Klesse, C. (2011). Shady characters, untrustworthy partners, and promiscuous sluts: Creating bisexual intimacies in the face of heteronormativity and biphobia. *Journal of Bisexuality*, 11(2-3), 227-244. doi:10.1080/15299716.2011.571987
- KS = Kielitoimiston sanakirja (2024). Kotimaisten kielten keskuksen verkkojulkaisuja 35. Päivitetty julkaisu. Päivitetty 19.3.2024. Viitattu 22.4.2024.
<https://www.kielitoimistonsanakirja.fi>.
- Lagus, K., Pantzar, M., Ruckenstein, M. & Ylisiurua, M. (2016). Suomi24: Muodonantaa aineistolle. Helsingin yliopisto.
<http://hdl.handle.net/10138/163190>
- Lahti, A. (2019). Bisexuality in relationships: a queer psychosocial approach. Väitöstutkielma. Jyväskylän yliopisto. <http://urn.fi/URN:ISBN:978-951-39-7773-3>
- Lehtonen, I. (2015). Vaiettu biseksuaalisuus. Väitöstutkielma. Helsingin yliopisto.
<http://urn.fi/URN:ISBN:978-951-51-1034-3>
- Linkoheimo, E. (2021). Kaveri ei uskonut, että Niko, 22, on biseksuaali – 9 suomalaista kertoo nyt, millaisia ennakkoluuloja biseksuaalit kohtaavat. *Menaiset*. Viitattu 7.8.2024.
- Maliepaard, E., & Baumgartner, R. (2021). Bisexuality in Europe: Introduction to the field and this book. Teoksessa E. Maliepaard & R. Baumgartner (toim.), *Bisexuality in Europe* (s. 1-18). Routledge.
- McEnery, A. & Wilson, A. (1996). *Corpus Linguistics*. Edinburgh.: Edinburgh University Press.
- McEnery, T., Xiao, R., & Tono, Y. (2006). *Corpus-based language studies: An advanced resource book*. Routledge.
- Monro, S. (2015). *Bisexuality: Identities, politics, and theories*. Palgrave Macmillan.
- Monro, S., Hines, S., & Osborne, A. (2017). Is bisexuality invisible? A review of sexualities scholarship 1970–2015. *The Sociological Review*, 65(4), 663-681.
<https://doi.org/10.1177/0038026117695488>
- Motschenbacher, H. (2010). *Language, Gender and Sexual Identity: Poststructuralist Perspectives*. John Benjamins Publishing Company.
- Partington, A., Duguid, A. & Taylor, C. (2013). *Patterns and Meanings in Discourse: Theory and Practice in Corpus-assisted Discourse Studies (CADS)*. John Benjamins Publishing Company.
- Pietikäinen, S. & Mäntynen, A. (2009) Kurssi kohti diskurssia. Vastapaino.
- (2019). Uusi kurssi kohti diskurssia. Vastapaino.
- Pälli, P. & Lillqvist, E. (2020). Diskurssianalyysi. Teoksessa M. Luodonpää-Manni, M. Hamunen, R. Konstenius, M. Miestamo, U. Nikanne & K. Sinnemäki (toim.),

- Kielentutkimuksen menetelmiä I-IV (s. 374–411). Suomalaisen Kirjallisuuden Seura. <https://doi.org/10.21435/skst.1457>
- Pöyhtäri, R., Haara, P. & Raittila, P. (2013). *Vihapuhe sananvapautta kaventamassa*. Tampere University Press.
- roorinrasvaaja. (1.8.2008). *Salatut elämät - Seppo on bi.*[video]. YouTube. Viitattu 12.2.2024
- Rossi, L-M. (2010). Sukupuoli ja seksuaalisuus, erosta eroihin. Teoksessa T. Saresma, L-M. Rossi & T. Juvonen (toim.), *Käsikirja sukupuoleen* (s. 21–38). Tampere, Vastapaino.
- Seta ry: Seksuaalinen suuntautuminen. – <https://seta.fi/sateenkaaritieto/seksuaalinen-suuntautuminen/> Viitattu 26.4.2024.
- Seta ry: Sukupuolen ilmaisu ja transvestisuus. – <https://sukupuolenosaamiskeskus.fi/sukupuolen-moninaisuus/sukupuolen-ilmaisu/> Viitattu 6.3.2024.
- Sinclair, J. (1991). : *Corpus, concordance, collocation*. Oxford University Press
- (2008). Preface. Teoksessa Meunier, F. & Granger, S. (toim.), *Phraseology: An interdisciplinary perspective* (s. XV–XVIII). John Benjamins Publishing Company.
- Stubbs, M. (2002). *Words and phrases: corpus studies of lexical semantics*. Blackwell publishing cop.
- Suomi24 2022: Suomi24-keskustelufoorumien etusivu. – <https://www.suomi24.fi/> 5.4.2024
- Taavetti, R. (2015). "Olis siistiä, jos ei tarttis määritellä..." Kuriton ja tavallinen sateenkaarinuoruus. Nuorisotutkimusverkoston verkkojulkaisuja 81, Seta-julkaisuja 25. http://www.nuorisotutkimusseura.fi/julkaisuja/hyvinvoiva_sateenkaarinuori.fi/ Viitattu 22.4.2024.
- VISK = Iso suomen kielioppi (2004). Hakulinen, A., Vilkuna, M., Korhonen, R., Koivisto, V., Heinonen, T. R. ja Alho, I. (toim.). Suomalaisen Kirjallisuuden Seura. Verkkoversio. Viitattu 25.5.2024. <http://scripta.kotus.fi/visk>.
- Wilkinson, M. (2019). 'Bisexual oysters': A diachronic corpus-based critical discourse analysis of bisexual representation in *The Times* between 1957 and 2017. *Discourse & Communication*, 13(2), 249–267. <https://doi.org/10.1177/1750481318817624>
- Yoshino, K. (2000). The Epistemic Contract of Bisexual Erasure. *Stanford Law Review*. 52. 2: 353–461.

LIITTEET

LIITE 1: KOLLOKAATIT

Noodin 200 merkitsevintä kollokaattia, MI-testin arvot ja frekvenssit (v=vasen ja o=oi-kea).

sija	frekvenssi	frekvenssi (v)	frekvenssi (o)	MI	kollokaatti
1	69	40	29	6.54372	SEPPÖ
2	89	9	80	6.51359	CURIOUS
3	140	39	101	6.16714	UKM
4	107	21	86	6.07478	UTELIAS
5	81	40	41	6.04513	OULU
6	434	374	60	6.03860	VÄHINTÄÄN
7	184	95	89	5.91543	ENTÄ
8	75	59	16	5.91304	KORKEINTAAN
9	90	26	64	5.90956	PAN
10	101	77	24	5.89637	SITTENKIN
11	467	69	398	5.86561	HENKINEN
12	291	164	127	5.86388	UKKOMIES
13	67	12	55	5.85884	BTM
14	763	457	306	5.85062	GAY
15	211	102	109	5.84851	MOI
16	59	32	27	5.84250	KAAPPIHOMO
17	1666	1060	606	5.83671	V
18	387	74	313	5.83052	TRANS
19	2633	1163	1470	5.83050	VAI
20	84	26	58	5.81003	TOP
21	91	50	41	5.80869	SAULI
23	65	26	39	5.79275	ASEKSUAALI
24	130	82	48	5.78169	TODENNÄKÖISESTI
25	114	37	77	5.78015	L
26	76	49	27	5.77389	HETEROUS
27	428	252	176	5.77266	TAITAA
28	66	41	25	5.77105	ASTE
29	208	60	148	5.75848	TAIPUMUS
30	369	149	220	5.75798	SEURATA
32	84	20	64	5.74212	TRANSSEKSUAALI

33	68	59	9	5.73046	POHJIMMILTAAN
34	7275	4900	2375	5.72780	HOMO
35	5745	3516	2229	5.71812	LESBO
36	72	32	40	5.71475	SEUTU
37	196	70	126	5.70010	TRANSU
38	98	72	26	5.69321	MAHDOLLISESTI
39	172	82	90	5.68763	HEI
40	63	28	35	5.68256	AI
41	73	33	40	5.67879	HARJOITTA
42	193	46	147	5.67785	KUNDI
43	5530	3292	2238	5.67194	HETERO
44	79	55	24	5.67026	JULKISESTI
45	184	56	128	5.66526	JÄTKÄ
46	74	53	21	5.66235	VAHVASTI
48	530	316	214	5.65277	VUOTIAS
49	142	90	52	5.64787	KENTIES
50	140	70	70	5.64591	LEPAKKO
51	180	144	36	5.64074	AVOIMESTI
52	77	27	50	5.63327	PIIRRE
53	102	51	51	5.63228	MÄÄRITELMÄ
54	51	28	23	5.63228	MIELTÄÄ
55	57	37	20	5.62564	MANNERHEIM
56	64	32	32	5.62282	ILMIÖ
57	84	41	43	5.61521	TURKU
58	75	36	39	5.61218	LESBOPALSTA
59	7817	4273	3544	5.60897	TAI
60	230	145	85	5.59932	LESBOUS
61	103	62	41	5.59661	LUULTAVASTI
62	68	32	36	5.59481	KOKEILUNHALUINEN
63	61	16	45	5.59420	LESBONAINEN
64	93	41	52	5.59044	KUULOSTAA
65	605	349	256	5.58852	HOMOSEKSUAALI
66	85	62	23	5.58743	KUTSUA
67	153	94	59	5.58253	ILMEISESTI
68	84	56	28	5.57036	PALJASTUA
69	54	31	23	5.57036	ARI
70	64	39	25	5.56393	KOKEMATON
71	103	64	39	5.56039	TIEDOSTAA

72	160	127	33	5.56009	VÄHEMMÄN
73	62	40	22	5.55712	TERMI
74	99	40	59	5.55174	KIK
75	52	24	28	5.53899	TYNKKYKENEN
76	65	43	22	5.52971	T
77	520	235	285	5.52740	ETSIÄ
78	175	114	61	5.52286	TUNNUSTAA
79	1457	837	620	5.52017	SIIS
80	687	440	247	5.51821	AINAKIN
81	140	88	52	5.51264	HETEROSEKSUAALI
82	513	274	239	5.51016	LÖYTYÄ
83	60	24	36	5.50981	VAILLA
84	73	48	25	5.50684	MIRA
85	59	37	22	5.50547	MIESPUOLINEN
86	118	94	24	5.50547	ILMOITTA
87	613	213	400	5.49790	TARCOITTA
89	147	69	78	5.48463	JOO
90	134	90	44	5.48380	EPÄILLÄ
91	62	48	14	5.48016	ELÄVÄ
92	46368	29034	17334	5.47868	OLLA
93	90	46	44	5.46442	KYSELLÄ
94	74	40	34	5.46304	VÄESTÖ
95	54	28	26	5.46017	OMATA
96	124	72	52	5.45232	ALUE
97	510	262	248	5.45171	TÄÄLLÄ
98	3762	2191	1571	5.45026	ITSE
99	370	191	179	5.44761	KAI
100	73	43	30	5.44341	TUNNISTAA
101	50	22	28	5.43660	TAVALLAAN
102	102	73	29	5.43175	LUOKITELLA
103	102	44	58	5.43175	HOMOMIES
104	323	201	122	5.43117	TAJUTA
105	63	32	31	5.43018	AUTOMAATTISESTI
106	127	71	56	5.42388	HETEROSEKSUAALISUUS
107	75	40	35	5.42165	TALO
108	75	47	28	5.42165	HOIKKA
110	174	77	97	5.41551	M
111	117	47	70	5.41519	TUSKIN

112	1002	555	447	5.41490	EHKÄ
113	272	97	175	5.41261	JNE
115	387	254	133	5.41166	OIKEASTI
116	61	10	51	5.40156	TRANSVESTIITTI
117	300	198	102	5.39586	MYÖNTÄÄ
118	218	115	103	5.39101	MOLEMPI
119	1116	513	603	5.39037	ELI
120	62	41	21	5.38939	PÄÄTELLÄ
121	65	38	27	5.38885	USEAMPI
122	165	93	72	5.38428	TOTEUTTAA
125	54	29	25	5.37771	VIHATA
126	105	51	54	5.37771	PARISKUNTA
127	171	66	105	5.37771	KELVATA
128	306	214	92	5.37771	JOKO
129	101	52	49	5.37414	TERVE
130	1966	1159	807	5.37405	TIETÄÄ
132	195	108	87	5.37217	MÄÄRITELLÄ
133	779	598	181	5.37170	EDES
134	126	78	48	5.36915	SYNTYÄ
135	158	110	48	5.36861	SANA
136	347	119	228	5.36735	PALSTA
137	364	194	170	5.36685	SAATTA
138	66	20	46	5.36141	USKOLLINEN
140	78	33	45	5.35023	EROTA
141	75	42	33	5.34914	USKOVAINEN
142	385	194	191	5.34804	VARMAAN
143	66	33	33	5.34529	NIMITTÄIN
144	74	33	41	5.34399	ESIINTYÄ
145	101	44	57	5.34243	SAMOIN
146	60	29	31	5.34209	YLPEÄ
147	117	58	59	5.34118	MUOTI
148	87	30	57	5.34087	TMS
149	180	96	84	5.33623	LISÄKSI
150	413	214	199	5.33554	LUULLA
151	109	60	49	5.33211	VARATA
152	106	63	43	5.33084	NIMENOMAAN
153	121	61	60	5.32791	ESIMERKIKSI
154	134	73	61	5.32746	RYHMÄ

155	73	46	27	5.32436	HIUKAN
156	773	253	520	5.32368	POIKA
157	62	39	23	5.32068	LUOTETTAVA
158	290	132	158	5.31802	SEURA
159	59	35	24	5.31784	SIJAAN
160	225	90	135	5.31651	TOSIN
161	2076	1246	830	5.31648	MYÖS
162	143	59	84	5.31599	HOMOSEKSUAALINEN
163	51	24	27	5.31543	ONNEKSI
164	170	96	74	5.31340	HIEMAN
165	50	31	19	5.30732	ANTTI
166	1073	684	389	5.30655	KERTOJA
167	234	135	99	5.30556	KUULLA
168	176	108	68	5.30381	TYTTÖYSTÄVÄ
171	193	73	120	5.29774	VALITA
172	636	291	345	5.29667	PARI
173	68	41	27	5.29525	ENTINEN
174	63	36	27	5.29429	NAISPUOLINEN
175	92	30	62	5.29394	MUIJA
176	67	37	30	5.28898	PYSYÄ
177	55	27	28	5.28871	HERÄTÄ
178	71	30	41	5.28428	TÄNÄÄN
179	1116	355	761	5.28387	TYTTÖ
180	54	16	38	5.28085	PIDETÄ
181	88	46	42	5.27490	VAPAA
182	81	43	38	5.27462	KÄSITTÄÄ
183	233	141	92	5.27323	HOMOSEKSUAALISUUS
184	53	30	23	5.27274	HARVA
185	453	213	240	5.27182	KOKEA
186	108	53	55	5.27151	HETEROMIES
187	321	176	145	5.27055	JOKAINEN
188	87	53	34	5.26991	SELVÄSTI
189	109	60	49	5.26631	TODETA
190	70	36	34	5.26382	TIETENKIN
191	363	217	146	5.26315	VAIMO
192	420	218	202	5.26144	SILLOIN
193	352	222	130	5.26066	HOMOUS
194	190	85	105	5.25932	KUMPIKIN

195	136	70	66	5.25816	NAIMISSA
196	69	30	39	5.25742	LASKEA
197	100	51	49	5.25669	HETERONAINEN
198	173	76	97	5.25583	KIRJOITTA
199	62	42	20	5.25509	TODELLISUUS
200	53	29	24	5.25388	VIKA
201	134	76	58	5.25151	MÄÄRÄ
202	659	374	285	5.25150	OSA
203	57	29	28	5.25060	ENITEN
204	70	39	31	5.24961	TÄÄLTÄ
205	98	56	42	5.24759	JOUKKO
206	735	333	402	5.24691	ENEMMÄN
207	271	174	97	5.24190	KYSE
208	158	75	83	5.23855	KESKUSTELU
209	51	31	20	5.23635	PALJASTAA
210	256	150	106	5.23433	N
211	135	67	68	5.23294	KOLMAS
213	178	64	114	5.22956	YLEINEN